

(Návrh)

Legislatívny zámer zákona o elektronickej verejnej správe

Obsah

1	Cieľ a základné oblasti úpravy návrhu zákona	3
1.1	Cieľ návrhu zákona.....	3
1.2	Základné oblasti úpravy návrhu zákona	4
2	Platná právna úprava a dôvody vypracovania návrhu zákona	4
2.1	Platná právna úprava	4
2.1.1	Elektronické podanie a rozhodnutie	5
2.1.1.1	Úprava podania a rozhodnutia v Občianskom súdnom poriadku.....	6
2.1.1.2	Úprava podania a rozhodnutia v správnom poriadku	6
2.1.1.3	Úprava podania a rozhodnutia v ďalších predpisoch.....	7
2.1.2	Elektronické doručovanie podaní a rozhodnutí	7
2.1.2.1	Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v Občianskom súdnom poriadku	8
2.1.2.2	Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v správnom poriadku.....	10
2.1.2.3	Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v zákone o obchodnom registri	11
2.1.2.4	Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v zákone o správe daní a poplatkov.....	12
2.1.2.5	Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v colnom zákone	13
2.1.2.6	Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v zákone o slobodnom prístupe k informáciám	13
2.1.2.7	Úprava elektronického doručovania podaní v zákone o sťažnostiach.....	14
2.1.3	Platenie poplatkov	14
2.1.4	Elektronické výstupy z registrov a evidencií	16
2.1.5	Komunikačné kanály a prístupové komponenty.....	18
2.1.6	Uchovávanie elektronických dokumentov	20
2.2	Dôvody vypracovania návrhu zákona	22
3	Obsah návrhu zákona	24
3.1	Predmet úpravy, pôsobnosť a vzťah k iným zákonom	24
3.1.1	Predmet úpravy	24
3.1.2	Pôsobnosť	24
3.1.3	Vzťah k iným zákonom.....	25

3.2	Základné pojmy	26
3.3	Všeobecné ustanovenia k elektronickej verejnej správe	27
3.4	Elektronické dokumenty	30
3.4.1	Elektronické formuláre.....	31
3.4.2	Elektronické dokumenty neformulárového typu a prílohy.....	32
3.4.3	Prílohy	32
3.5	Elektronické podania a rozhodnutia	33
3.5.1	Osobitné ustanovenia k podaniam.....	33
3.5.2	Elektronické rozhodnutie.....	33
3.6	Elektronická osobná schránka	34
3.7	Doručovanie a jeho inštitúty	37
3.7.1	Miesto doručovania a adresát.....	38
3.7.2	Moment doručenia a fikcie doručenia.....	38
3.7.3	Preukázanie doručenia	39
3.7.4	Doručovanie verejnou vyhláškou	39
3.8	Konverzia.....	40
3.9	Platenie poplatkov	41
3.10	Prístupové komponenty	42
3.11	Uchovávanie elektronických dokumentov a elektronická registratúra.....	42
3.12	Registre a evidencie.....	44
4	Stručný náčrt systému právnej úpravy e-governmentu v Českej republike.....	47
5	Stručná analýza najvýznamnejších rizík	48

1 Cieľ a základné oblasti úpravy návrhu zákona

1.1 Cieľ návrhu zákona

Vláda Slovenskej republiky sa vo svojom programovom vyhlásení zaviazala vnieť väčšiu dynamiku do procesov modernizácie, ekonomizácie a informatizácie verejnej správy. Zámerom je vybudovanie modernej verejnej správy, s ktorou budú občania spokojní, ktorá bude plniť svoje úlohy transparentne, efektívne, dostupne, a minimálne zaťažovať občanov, podnikateľov a ostatnú verejnosť, s cieľom zracionalizovať postupy a odbyrokratizovať prácu s informáciami v činnosti orgánov verejnej správy. Ako jeden z cieľov zameraných na dosiahnutie definovanej vízie, je vytýčený cieľ „Elektronizácia procesov verejnej správy“. Dosiahnutie tohto cieľa však v súčasnosti naráža na problémy, keďže existujúci legislatívny rámec nevytvára dostatočné predpoklady na jeho praktické naplnenie.

Na riešenie tohto problému bola identifikovaná potreba vypracovania základného legislatívneho rámca, ktorý by vytvoril legislatívne podmienky pre elektronizáciu procesov verejnej správy. Prvým pilierom tohto rámca je už existujúci zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o informačných systémoch verejnej správy“). Nadväzujúcim krokom je prijatie návrhu zákona o elektronickej verejnej správe (ďalej len „návrh zákona“), ktorý ustanoví všeobecnú právnu úpravu spôsobu výkonu agendy orgánov verejnej správy a verejnej moci elektronicou cestou vrátane súvisiacich právnych inštitútov, a tým umožní realizáciu elektronických služieb orgánov verejnej správy a verejnej moci jednotným spôsobom, bez potreby zásahu do každého osobitného právneho predpisu, ktorý upravuje v konkrétnych prípadoch tento výkon. Systém navrhovaný týmto materiálom sa bude týkať i orgánov verejnej moci sui generis (napr. súdov, volených zastupiteľských orgánov a pod.) ako nevyhnutných prvkov elektronizácie správnych a súdnych procesov.

Samotná elektronizácia nie je samoučelná. Vecnou podstatou legislatívnych zmien bude kodifikovanie elektronickej komunikácie ako nosnej formy komunikácie s verejnou správou a verejnou mocou i samotnej verejnej správy a verejnej moci medzi sebou tak, aby sa komunikačné procesy zjednodušili, zrýchlili, sprehľadnili, zjednotili a aby sa zvýšila bezpečnosť tejto komunikácie.

Takisto je ďalším dôležitým faktorom zavedenie úplne nových inštitútov (napríklad konverzia dokumentov, elektronické osobné schránky), ktoré v právnom prostredí chýbali a sú nevyhnutné pre riadne fungovanie elektronických procesov.

Cieľom pritom nie je nahrádzať existujúce predpisy, (najmä upravujúce správne/súdne konanie) návrhom zákona, ale ustanoviť takpovediac elektronicú alternatívu k „papierovému, listinnému“ spôsobu výkonu verejnej správy a verejnej moci, pri zachovaní regulácie tohto výkonu v jeho podrobnostiach osobitnými predpismi.

Sekundárnym efektom zavedenia elektronickej verejnej správy je harmonizácia a prepojenie procesov s elektronicou agendou vybavovanou v iných členských štátoch Európskej únie (napríklad v oblasti jednotných kontaktných miest, alebo e-Healthu).

1.2 Základné oblasti úpravy návrhu zákona

Vychádzajúc z deklarovaného cieľa by mal návrh zákona upravovať nasledujúce oblasti

- a) predmet úpravy, pôsobnosť a vzťah k iným zákonom,
- b) základné pojmy,
- c) spôsob elektronickeho výkonu verejnej správy a verejnej moci, so zameraním na základné inštitúty, akými sú podanie, rozhodnutie, prílohy, doručovanie, konanie v mene tretej osoby,
- d) elektronicke osobné schránky,
- e) komunikačné kanály,
- f) konverzia dokumentu,
- g) platenie poplatkov,
- h) registre a evidencie,
- i) dlhodobé archivovanie dokumentov a elektronicke registratúry,
- j) základné parametre využitia bezvýznamovej identifikácie fyzických osôb a právnických osôb v informačných systémoch verejnej správy.

2 Platná právna úprava a dôvody vypracovania návrhu zákona

2.1 Platná právna úprava

Platný právny stav neobsahuje ucelenú úpravu jednotného spôsobu výkonu verejnej správy elektronicke, respektíve ucelenú úpravu inštitútov elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej správy v procesoch výkonu práv a povinností týchto orgánov, ako sú im zverené osobitnými predpismi. Možnosť elektronickeho výkonu verejnej správy, respektíve elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej správy, je upravená v osobitných predpisoch, ktoré upravujú vybrané oblasti výkonu verejnej správy. Tieto však vo všeobecnosti neriešia problematiku elektronickeho výkonu verejnej správy komplexne, ale sústreďujú sa mnohokrát iba na vybrané oblasti a inštitúty.

Možnosť komunikovať s verejnou mocou elektronicke je teda redukovaná na ustanovenie možnosti podávať návrhy v určitých konaniach v elektronickej podobe, v niektorých typoch konaní ustanovenie možnosti vydať v elektronickej podobe aj rozhodnutie alebo získať výstup v elektronickej podobe z príslušného registra, pričom však každá takáto možnosť je upravená osobitne, s vlastnými špecifikami a v samostatných zákonoch, ktoré danú oblasť regulujú.

Z dôvodu neexistencie jednej ucelenej právnej úpravy uvádzame v ďalších častiach rámcový prehľad oblastí právnych úprav, relevantných v kontexte predpokladaného predmetu úpravy návrhu zákona.

2.1.1 Elektronické podanie a rozhodnutie

Podanie ako kvalifikovaný spôsob iniciovania konania pred orgánom verejnej správy a v najširšom zmysle slova ako podnet, na ktorého základe orgán verejnej správy zákonným spôsobom realizuje svoje kompetencie, je z hľadiska náležitostí a spôsobu podávania upravené

- a) najmä v procesných predpisoch,
- b) a tiež v predpisoch, ktoré neupravujú samostatný proces, ale obsahujú úpravu výkonu kompetencií orgánov verejnej správy pri vydávaní rôznych povolení, listín, dokladov, pri registrácii a iných.

Právna úprava podaní a ich náležitostí vrátane príloh a spôsobu ich podávania je teda upravená osobitne pre každý typ konania, pričom však je možné z hľadiska prehľadu hovoriť o niektorých ucelených či kódexových úpravách pre oblasti súkromného práva, správneho konania a trestného práva. Zároveň pritom platí, že možnosť podávania podaní elektronicky, ak je takto stanovená, je definovaná osobitne v predpisoch, ktoré upravujú aj samotné náležitosti podaní.

S istou mierou zovšeobecnenia je možné konštatovať, že základnými náležitosťami podaní sú

- c) identifikácia osoby, ktorá podanie podáva,
- d) identifikácia orgánu, ktorému je podanie určené,
- e) identifikácia iných účastníkov konania,
- f) identifikácia veci, v ktorej sa podanie podáva,
- g) opis toho, čo sa žiada a odôvodnenie toho, prečo sa žiada,
- h) dátum a podpis osoby, ktorá podáva podanie, prípadne jej zástupcu.

Pokiaľ ide o prílohy, tieto slúžia na deklarovanie či preukázanie tvrdených skutočností, pričom povinné prílohy sú vždy v konkrétnej veci upravené vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

To, čo platí pre podanie, platí v obrátenom garde aj pre rozhodnutie, ako akt aplikácie práva. Právna úprava náležitostí rozhodnutí je obsiahnutá v predpisoch, upravujúcich konania orgánov verejnej správy na určitých úsekoch jej výkonu, pričom vo všeobecnosti je možné náležitosti rozhodnutia rozdeliť na

- a) identifikáciu orgánu, ktorý rozhodnutie vydal,
- b) identifikáciu účastníkov konania a veci, v ktorej sa konalo,
- c) výrok,
- d) odôvodnenie,
- e) poučenie o možnosti opravných prostriedkov,
- f) dátum, miesto vyhotovenia, podpis a odtlačok pečiatky príslušného orgánu.

Pri rozhodnutiach zároveň platí, že ich vydávanie v elektronickej podobe je podľa platného právneho stavu možné len v obmedzených druhoch konaní, pričom aj v konaniach, kde je možné elektronické doručovanie písomností, nie je tento postup vždy možné aplikovať aj na rozhodnutia, a to buď z dôvodu, že doručenie písomnosti do

vlastných rúk nie je možné vykonať elektronicky alebo z dôvodu, že povaha náležitosti rozhodnutí vylučuje ich vyhotovenie v elektronickej podobe.

2.1.1.1 Úprava podania a rozhodnutia v Občianskom súdnom poriadku

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) ako základný kódex procesného práva súkromného, upravuje náležitosti podania pomerne podrobne. Z podania musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho podal, ktorej veci sa týka a čo sleduje, pričom musí byť zároveň aj podpísané a datované. Podanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné. Následne sa špecifikuje, že podanie musí obsahovať identifikačné a kontaktné údaje, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva, a musí byť z neho zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha. Identifikačné a kontaktné údaje sú nasledovné

- a) pre fyzickú osobu sa udáva meno, priezvisko, prípadne aj dátum narodenia a telefonický kontakt, bydlisko účastníkov, prípadne ich zástupcov, údaj o štátnom občianstve,
- b) ak je účastníkom právnická osoba, návrh musí obsahovať názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené,
- c) ak je účastníkom zahraničná osoba, k návrhu musí byť pripojený výpis z registra alebo z inej evidencie, do ktorej je zahraničná osoba zapísaná,
- d) ak je účastníkom fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, návrh musí obsahovať obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené,
- e) ak je účastníkom štát, návrh musí obsahovať označenie štátu a označenie príslušného štátneho orgánu, ktorý bude za štát konať.

Občiansky súdny poriadok umožňuje podávanie podaní aj v elektronickej podobe, pričom takéto podanie, ak je vo veci samej, musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Právna úprava totiž rozlišuje dve kategórie podaní: tie, ktoré sú podaním vo veci samej a ostatné podania. Len podanie vo veci samej musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom, ak sa realizuje v elektronickej podobe. Podania, ktoré neobsahujú návrh vo veci samej, nemusia byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom.

Občiansky súdny poriadok však nedefinuje elektronickú podobu rozhodnutia a jeho požadované náležitosti.

2.1.1.2 Úprava podania a rozhodnutia v správnom poriadku

Správny poriadok, ako základný predpis administratívneho práva procesného, obsahuje všeobecnú úpravu náležitostí podania. Podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu, pričom z podania musí byť zrejmé, kto ho podáva, akej veci sa týka a čo sa navrhuje. Osobitné právne predpisy môžu ustanoviť jeho ďalšie náležitosti. Inými slovami jediné náležitosti podania podľa správneho poriadku sú identifikácia osoby, veci a nároku.

Správny poriadok umožňuje podávanie podaní v elektronickej podobe, pričom takéto podanie musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Správny poriadok však v súčasnosti nedefinuje elektronickú podobu rozhodnutia a jeho požadované náležitosti.

2.1.1.3 Úprava podania a rozhodnutia v ďalších predpisoch

Okrem kódexových predpisov sa veľmi často náležitosti podania pre konkrétnu agendu upravujú podrobnejšie a v taxatívnom výpočte príslušnými osobitnými predpismi.

V predpisoch, ktoré upravujú ucelene konanie vo svojej oblasti, je ustanovená možnosť iniciovať konanie podaním v elektronickej podobe – napríklad zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní a poplatkov“), zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Komunikácia a podávanie podaní elektronickými prostriedkami je tiež možná v konaní, týkajúcom sa obchodného registra, v colnom konaní, v procese prístupu k informáciám. Typickými konaniami, kde sa podania podávajú prostredníctvom formulárov, je konanie vo veci zápisu do obchodného registra, vo veciach sociálneho poistenia, daňové konanie či colné konanie. Z hľadiska možnosti elektronickej podoby vydávania rozhodnutí je táto v súčasnosti kodifikovaná iba pre colné procesy a pre procesy správy daní.

Snahou je docieľiť také nastavenie procesov, aby sa plánovaná zákonná úprava vzťahovala na všetky procesy prebiehajúce vo verejnej správe, kde sú účastníkmi konania všetky fyzické osoby a právnické osoby.

2.1.2 Elektronické doručovanie podaní a rozhodnutí

Právna úprava doručovania je výlučne úpravou procesnou, obsiahnutou v predpisoch regulujúcich konanie (administratívny proces) orgánu verejnej správy v konkrétnej oblasti. S doručovaním súvisí aj úprava miesta, kam sa doručuje – či už orgánu verejnej správy, alebo účastníkovi konania. Štandardnú úpravu adresy miesta pobytu, miesta podnikania či sídla je v elektronickej komunikácii nevyhnutné nahradiť elektronickou adresou miesta doručenia. Pre inštitúcie verejnej správy bola na tento účel definovaná elektronická podateľňa. V platnej právnej úprave však absentuje všeobecná úprava elektronických osobných schránok, ako miest na doručovanie písomností iným subjektom v konaní s verejnou správou. Tam, kde procesné predpisy umožňujú elektronické doručovanie, predpokladajú aj existenciu elektronickej osobnej schránky na strane subjektu iného ako orgán verejnej správy, ktorej prostredníctvom doručovanie prebieha. Úprava určitej formy validných, respektíve jednotným spôsobom vytváraných a fungujúcich elektronických osobných schránok však absentuje.

Na strane orgánu verejnej správy je na účely elektronického doručovania ustanovená v § 29 ods. 1 zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 214/2008 Z. z. (ďalej len „zákon o elektronickom podpise“) povinnosť orgánu verejnej správy oznámiť Národnému bezpečnostnému úradu elektronickú adresu elektronickej podateľne, na ktorej prijímajú podania vo forme

elektronických dokumentov, podpísané elektronickým podpisom alebo elektronických dokumentov, podpísaných zaručeným elektronickým podpisom do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

Zoznam elektronických adries zverejňuje tento úrad na svojom webovom sídle. Súlad tejto podateľne s požiadavkami kladenými na elektronickú podateľňu zákonom o elektronickom podpise s podrobnosťami, upravenými vo vyhláške Národného bezpečnostného úradu č. 136/2009 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom styku a administratívnom styku, kontroluje Národný bezpečnostný úrad. Citovaná vyhláška ustanovuje okrem funkcií, ktoré podateľňa plní, aj podrobné zásady pre prijímanie a potvrdzovanie prijatia elektronických podaní.

Dôležitým je aj ustanovenie § 5 ods. 4 a 5 zákona o informačných systémoch verejnej správy, podľa ktorých, ak orgán verejnej moci, ako povinná osoba uvedie elektronickú podateľňu Ústredného portálu verejnej správy (ďalej len „ÚPVS“) ako elektronickú adresu umiestnenia svojej elektronickej podateľne, podanie voči nej možno uskutočniť prostredníctvom elektronickej podateľne ústredného portálu a zároveň prevádzkovateľ ústredného portálu zodpovedá za riadne a nepretržité fungovanie ústredného portálu, za nepretržitú dostupnosť jeho služieb a technické zabezpečenie doručenia podaní príslušným povinným osobám prostredníctvom ústredného portálu.

Malo by pre budúcnosť kvôli jednoznačnosti platiť, že časová pečiatka zvolenej elektronickej podateľne sa bude považovať za jedinú relevantnú pre plynutie lehôt a ďalšie konanie, aby nedošlo k sporom v prípade rozdielného časového údaju na časovej pečiatke podateľne ÚPVS a svojej vlastnej podateľne v prípade presmerovania podania cez podateľňu ÚPVS.

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o doručovanie elektronických podaní, platný právny stav rieši určenie miesta na doručenie orgánu verejnej správy, spôsob jeho zverejnenia, ako aj spôsob a podmienky fungovania tohto miesta, pričom zároveň ustanovuje možnosť využitia ústredného portálu verejnej správy ako prístupového komponentu, aj na účely elektronického podávania a doručovania podaní a ukladá povinnosť konkrétnemu subjektu zabezpečiť funkčnosť a dostupnosť (aj) tejto služby.

2.1.2.1 Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v Občianskom súdnom poriadku

V oblasti súkromného práva je základným procesným predpisom Občiansky súdny poriadok. Pokiaľ ide o spôsoby doručovania, podľa § 45 ods. 1 súd doručuje písomnosť sám alebo poštou, t. j. súd doručuje písomnosti sám priamo prostredníctvom súdneho doručovateľa (súdneho exekútora, obce, polície alebo Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky), poštou, elektronickými prostriedkami, alebo vyvesením na úradnej tabuli.

Do vlastných rúk sa doručujú vždy tie písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon, a iné písomnosti, ak to nariadi súd. Údaje uvedené na potvrdení o doručení písomnosti (doručenka) sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak.

Týmto typom doručovania (fyzicky prostredníctvom doručovateľa) sa však návrh zákona o elektronickej verejnej správe zaoberať nebude.

Elektronicky je možné písomnosti doručovať, ak o to účastník konania alebo jeho zástupca požiada a oznámi adresu na zasielanie písomností elektronickými prostriedkami. Písomnosť súdu sa považuje za doručení piaty deň od jej odoslania, aj keď ju adresát neprečítal. Pri elektronickom doručovaní však platí, že takýto spôsob doručovania je vylúčený pri doručovaní súdnych rozhodnutí a písomností, ktoré sa doručujú do vlastných rúk. Úprava doručovania v Občianskom súdnom poriadku teda umožňuje aj elektronické doručovanie, avšak len v obmedzených prípadoch, a preto ho nie je možné považovať za relevantnú úpravu elektronického doručovania, ale len za možnosť zabezpečujúcu efektívnu komunikáciu so súdom v prípadoch, ktoré nevyžadujú preukázanie doručenia, nemajú zásadný vplyv na postavenie adresáta ako účastníka konania v konaní samom.

Pokiaľ ide o osobu, ktorej sa doručuje, zásadne sa doručuje adresátovi (účastníkovi konania). Osobitne je upravený spôsob doručovania právnickej osobe, ako aj takému účastníkovi, ktorý má v konaní zástupcu (napr. advokáta), pričom sú tiež upravené možnosti doručenia namiesto účastníkovi konania jeho opatrovníkovi. Ak má účastník konania viacerých advokátov, doručí sa písomnosť tomu z nich, ktorého určí účastník na doručovanie písomností. Ak účastník konania výslovne neurčí žiadneho z advokátov, doručuje sa ktorémukoľvek z nich.

Dôležitou z hľadiska doručovania a jeho účinkov, je úprava fikcií doručenia. Tieto sú ustanovené obdobne ako v iných konaniach, pričom opakované doručovanie sa vyžaduje len pri zásielkach do vlastných rúk. Inak platí, že ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, keď bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o tom nedozvedel. Pri právnických osobách a fyzických osobách - podnikateľoch sa fikcia doručenia viaže na uplynutie tretieho dňa od vrátenia nedoručenej zásielky súdu. Osobitnú úpravu doručenia predstavuje možnosť súdu rozhodnúť v zákonom ustanovených prípadoch o tom, že písomnosti sa budú doručovať uložením v súdnom spise - toto rozhodnutie sa vyvesí na úradnej tabuli súdu až do právoplatného skončenia konania a písomnosti sa považujú za doručené po uplynutí siedmich dní od ich vyhotovenia. Obdobne, ak sa niektorá zásielka určená do vlastných rúk vráti z miesta, ktoré na doručovanie označil účastník konania, z miesta jeho pobytu evidovaného podľa osobitných predpisov alebo od zvoleného zástupcu pre doručovanie ako neprevzatá, súd môže všetky nasledujúce písomnosti pre tohto účastníka ukladať na súde s účinkami doručenia k siedmemu dňu od odoslania rovnopisu doručovanej písomnosti.

Pokiaľ ide o odmietnutie prevzatia zásielky, ak adresát bezdôvodne odoprie písomnosť prijať, je písomnosť doručená dňom, keď jej prijatie bolo odopreté - o tom musí byť adresát poučený doručovateľom.

Z hľadiska úpravy elektronického doručovania teda Občiansky súdny poriadok umožňuje doručovanie oboma smermi – súdu, ako aj súdom – avšak toto je možné využiť len pri

doručení podání soudu a při doručování písemností, které sa nedoručujú do vlastných rúk, najmä nie rozhodnutí vo veci samej.

2.1.2.2 *Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v správnom poriadku*

Správny poriadok vo veciach doručovania obsahuje len úpravu doručovania rozhodnutí v písomnej forme poštovou zásielkou alebo verejnou vyhláškou.

Z hľadiska ostatných inštitútov doručovania správny poriadok upravuje dva spôsoby doručovania, a to doručovanie do vlastných rúk a doručovanie verejnou vyhláškou. Z uvedeného vyplýva, že písomnosti, ktoré sa nedoručujú do vlastných rúk alebo verejnou vyhláškou, sa môžu doručovať rôznymi spôsobmi, ako uzná správny orgán za vhodné – poštovou zásielkou, zamestnancom úradu, kuriérskou službou, osobným prevzatím a inak. Do vlastných rúk sa podľa správneho poriadku doručujú vždy rozhodnutia vo veci a tiež iné dôležité písomnosti. Doručovanie verejnou vyhláškou sa použije v zákonom ustanovených prípadoch – účastníci nie sú známi alebo ich pobyt nie je známy. Verejnou vyhláškou sa doručuje tak, že sa písomnosť zverejní po dobu 15 dní na úradnej tabuli príslušného orgánu a súčasne iným, v mieste obvyklým spôsobom, napríklad v tlači, rozhlase, na úradnej tabuli umiestnenej dočasne na mieste, ktorého sa písomnosť týka.

Pri doručovaní do vlastných rúk platí, že je vylúčené, aby rozhodnutie prevzala iná osoba ako adresát alebo osoba, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok alebo osoba zákonom určená. Obdobne ako v prípade Občianskeho súdneho poriadku je upravené oprávnenie na preberanie písomností, napríklad v prípade právnickej osoby či zástupcu účastníka. Správny poriadok teda pri doručovaní do vlastných rúk explicitne ustanovuje aj osobu, ktorá jediná môže takúto zásielku prebrať a vyvolať tým právne účinky doručenia a tiež explicitne ustanovuje, kedy sa popri zástupcovi doručuje aj priamo účastníkovi konania – to všetko ešte v delení podľa toho, či ide o adresáta ako fyzickú osobu alebo ako právnickú osobu.

Všeobecne platí, že ak si adresát či oprávnená osoba preberie zásielku, rozhodnutie, považuje sa toto za doručenie dňom, keď došlo k prevzatíu. Ak nemožno doručiť adresátovi alebo oprávnenej osobe, alebo dôjde k odmietnutiu zásielky a osobitne v prípade doručovania do priechinku na pošte, obsahuje správny poriadok inštitút fikcie doručenia. Fikcie doručenia sa tiež delia podľa toho, či je adresátom doručenia do vlastných rúk fyzická osoba - podnikateľ, právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ a osobitne pre prípad, ak sa doručuje do priechinku na pošte. V prípade fyzickej osoby - podnikateľa sa ustanovuje inštitút opakovaného doručenia s upovedomením a až následne s uložením na pošte, pričom ak si adresát nevyzdvihne písomnosť do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel. Ak adresát bezdôvodne odoprel písomnosť prijať, je doručenie dňom, keď sa jej prijatie odoprelo. Ak ide o právnickú osobu, nevyžaduje sa opätovné doručenie, avšak doručenie nastáva až vrátením sa nedoručenej zásielky a len vtedy, ak iná adresa na doručenie nie je orgánu známa. To isté

platí, aj ak nemožno doručiť písomnosť fyzickej osobe - podnikateľovi. Ak si adresát vyhradí doručovanie zásielok do poštového priečinka, pošta adresátovi oznámi príchod zásielky, možnosť prevzatia a odbernú lehotu na predpísanom tlačive, ktoré vloží do poštového priečinka. Ak na základe dohody preberá zásielky na pošte a nemá pridelený priečinok, pošta tieto zásielky neoznamuje. V oboch prípadoch sa dátum príchodu zásielky považuje za dátum uloženia a ak si adresát nevyzdvihne písomnosť do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Obdobne ako v prípade Občianskeho súdneho poriadku, aj podľa správneho poriadku je možné elektronickým spôsobom doručovať podania, nie však rozhodnutia a ani iné písomnosti od správneho orgánu účastníkom.

2.1.2.3 Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v zákone o obchodnom registri

Ďalším predpisom, ktorý upravuje elektronickú komunikáciu s orgánmi verejnej správy, je zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Obmedzenú v tom zmysle, že popri komplexnej úprave elektronického podávania podaní sa rozhodnutia vydávané v registrovom konaní síce nevyhotovujú a ani nedoručujú elektronicky a na ich doručovanie sa vzťahuje Občiansky súdny poriadok, avšak povaha týchto rozhodnutí v určitej miere využíva elektronickú komunikáciu. Výsledkom registrového konania je buď zápis navrhovaných údajov do obchodného registra, alebo odmietnutie takéhoto zápisu. Ak je podanie do obchodného registra úspešné, výsledkom konania nie je rozhodnutie v pravom zmysle slova, ale samotný zápis (tzv. „prvozápis“, zmena už zapísaných údajov alebo výmaz týchto údajov, prípade kombinácia uvedených úkonov) a vydanie potvrdenia o zapísaných skutočnostiach. O tom, čo bolo do registra zapísané (o tom samotnom zápise a jeho obsahu) sa môže osoba dozvedieť z potvrdenia o vykonaní zápisu a z výpisu z obchodného registra. Oba dokumenty sa vyhotovujú a sprístupňujú aj v elektronickej podobe. Takto vydaný výpis z obchodného registra je použiteľný na právne úkony. Nejde o doručenie rozhodnutia v pravom zmysle slova, ale efekt elektronického výpisu de facto supluje efekt rozhodnutia. Pokiaľ však nedôjde k zápisu navrhovaných skutočností, registrový súd vydá oznámenie o odmietnutí vykonania zápisu, ktoré sa doručí v listinnej podobe postupom podľa Občianskeho súdneho poriadku a ku ktorému neexistuje elektronický ekvivalent. Proti odmietnutiu vykonať zápis však možno elektronickými prostriedkami podať námietku a to vyplnením elektronického tlačiva, zverejneného na ÚPVS a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Úprava konania vo veciach obchodného registra je teda špecifická v tom, že umožňuje elektronické doručovanie podaní a konanie o zápis je možné „ukončiť“ v prípade úspešného zápisu aj bez doručenia potvrdenia. Napriek tomu však nerieši elektronické doručovanie rozhodnutí v prípade odmietnutia vykonania zápisu, pretože zo širšieho pohľadu doručovanie rozhodnutí (odmietnutie o vykonaní zápisu, rozhodnutie o

námietkach, príp. o odvolaní a pod.) nie je v právnej úprave riešené z dôvodu, že niet informačného systému (ani na miestnej úrovni (Centrálny informačný systém súdnictva), ani na centrálnej úrovni (ÚPVS), ktorý by umožňoval jednoznačné preukázanie doručenia rozhodnutí súdu. Tento okamih, t. j. moment (resp. deň) doručenia je rozhodujúci pre vyvolanie ako procesných, tak aj hmotnoprávných účinkov.

Na okraj rozhodovania v obchodnoprávnej oblasti treba poznamenať, že napr. rozhodnutia konkurzných súdov sa podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov doručujú ich zverejnením v Obchodnom vestníku, ktorý v súčasnosti vychádza v elektronickej aj v listinnej podobe.

2.1.2.4 Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v zákone o správe daní a poplatkov

Vo veciach doručovania obsahuje úpravu procesov doručovania aj zákon o správe daní a poplatkov. Procesy sú veľmi podobné úprave v správnom poriadku, s niekoľkými menšími odchýlkami. Obsahuje tiež úpravu elektronického doručovania. Podľa tohto zákona sa doručuje poštou, a to do vlastných rúk alebo inak, zamestnancom správcu dane, elektronickými prostriedkami alebo verejnou vyhláškou.

Ak daňový subjekt chce, aby mu správca dane doručoval písomnosti elektronickými prostriedkami, je povinný elektronicky správcovi dane oznámiť všetky údaje potrebné na takéto doručovanie. Takéto oznámenie musí byť podané podľa vzoru uverejneného na webovom sídle daňového riaditeľstva, webovom sídle colného riaditeľstva a musí byť podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Písomnosť doručená elektronickými prostriedkami sa považuje za doručenie v deň, keď správca dane prijme potvrdenie od daňového subjektu o jej prevzatí podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Takéto doručenie sa považuje za doručenie do vlastných rúk. Ak daňový subjekt nepotvrdí prijatie písomnosti do troch pracovných dní odo dňa odoslania písomnosti elektronickými prostriedkami, písomnosť sa považuje za nedoručenú a správca dane doručí písomnosť daňovému subjektu na adresu na doručovanie poštou.

Z uvedeného vyplýva, že elektronické doručovanie podľa zákona o správe daní a poplatkov je vo svojich účinkoch plnohodnotným doručením (považuje sa za doručenie do vlastných rúk, a teda je ním možné doručiť akékoľvek rozhodnutie), pričom je viazané na niektoré podmienky - na možnosť vytvorenia zaručeného elektronického podpisu adresátom a tiež na podmienku adresátovho oznámenia správcovi dane so žiadosťou o elektronické doručovanie. Zákon o správe daní a poplatkov obsahuje osobitne k rozhodnutiam, doručovaným do vlastných rúk, podmienku potvrdenia prijatia rozhodnutia, ak takéto potvrdenie nie je realizované, rozhodnutie sa doručuje následne štandardne poštou.

Úpravu doručovania nanovo ustanovil zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Elektronický dokument musí byť

podpísaný zaručeným elektronickým podpisom. Správca dane doručuje elektronický dokument daňovému subjektu do elektronickej osobnej schránky daňového subjektu. Elektronický dokument zaslaný do elektronickej osobnej schránky je doručený okamihom, keď daňový subjekt s prístupom do elektronickej osobnej schránky prijme uvedený dokument. Ak daňový subjekt neprijme elektronický dokument do 15 dní odo dňa jeho zaslania do elektronickej osobnej schránky, považuje sa tento elektronický dokument za doručený posledným dňom tejto lehoty, aj keď sa daňový subjekt o doručení nedozvedel. Elektronické doručenie sa považuje za doručenie do vlastných rúk. Doručovanie elektronickými prostriedkami sa vzťahuje aj na daňové riaditeľstvo, colné riaditeľstvo a Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo financií“).

2.1.2.5 Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v colnom zákone

Na konanie podľa zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších (ďalej len „colný zákon“) sa vo všeobecnosti používa správny poriadok - colný zákon neobsahuje osobitné ustanovenia o doručovaní. Výnimkou je doručenie colného vyhlásenia a rozhodnutia v colnom konaní o prepustení tovaru do navrhovaného colného režimu.

Colný zákon v prípade colného vyhlásenia definuje, aké náležitosti má colné vyhlásenie v elektronickej podobe obsahovať vrátane použitia zaručeného elektronického podpisu. Takéto colné vyhlásenie sa doručuje na elektronickú podateľňu colného riaditeľstva, ktorá potvrdí jeho prijatie.

Colný zákon taktiež definuje, kedy sa rozhodnutie v colnom konaní vyhotovuje písomne a zároveň ustanovuje, že písomným rozhodnutím v colnom konaní o prepustení tovaru do navrhovaného colného režimu je aj rozhodnutie, ktoré sa vyhotovuje a odosiela prostredníctvom zariadenia na spracovanie a prenos údajov a ktoré obsahuje zaručený elektronický podpis. Takéto rozhodnutie sa považuje za doručené dňom nasledujúcim po odoslaní tohto rozhodnutia prostredníctvom elektronickej podateľne colného riaditeľstva. Ide teda o úpravu elektronického doručovania vybraných typov podaní a rozhodnutí vrátane fikcie ich doručenia.

2.1.2.6 Úprava elektronického doručovania podaní a rozhodnutí v zákone o slobodnom prístupe k informáciám

Aj na konanie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov sa použije správny poriadok bez všeobecnej možnosti elektronického doručovania. Vzhľadom na povahu tohto konania však jeho výsledkom môže byť sprístupnenie informácie, a to aj elektronickou poštou – v takýchto prípadoch sa klasické rozhodnutie nevydáva, ale sa len vyznačí v spise, že došlo k sprístupneniu informácie elektronickou poštou. Ak však dôjde k odmietnutiu sprístupniť informáciu, čo i len v časti, je povinnosťou orgánu vydať rozhodnutie, ktoré sa už doručuje v písomnej forme podľa správneho poriadku. Ide teda o konanie, kde elektronické doručovanie je

determinované jednak žiadosťou o sprístupnenie informácií spôsobom cez elektronickú poštu a výsledkom konania, ktorým musí byť sprístupnenie informácie.

Na ÚPVS je sfunkčnená služba „Všeobecné podanie“, ktorá predstavuje alternatívu adresnému zasielaniu podania (vo forme neštruktúrovaného dokumentu) vecne príslušnému orgánu verejnej správy a verejnej moci prostredníctvom ÚPVS. Uvedená služba funguje zatiaľ iba pre zaregistrované orgány ako adresátov, ktorí si uvedené podanie stiahnu z ÚPVS na ďalšie konanie.

2.1.2.7 Úprava elektronického doručovania podaní v zákone o sťažnostiach

Podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach možno sťažnosť podať písomne, ústne do záznamu, telefaxom alebo elektronickou poštou. Sťažnosť podaná orgánu verejnej správy telefaxom alebo elektronickou poštou sa považuje za písomnú iba vtedy, ak ju sťažovateľ do piatich pracovných dní od jej podania písomne potvrdí podpisom, inak sa sťažnosť odloží. Lehota na vybavenie sťažnosti začína plynúť prvým pracovným dňom nasledujúcim po dni doručenia písomného potvrdenia. Ak písomné potvrdenie obsahuje iné údaje než sťažnosť podaná telefaxom alebo elektronickou poštou, orgán verejnej správy sťažnosť podanú telefaxom alebo elektronickou poštou odloží. Sťažnosť podaná orgánu verejnej správy elektronickou poštou so zaručeným elektronickým podpisom sa považuje za písomnú sťažnosť.

2.1.3 Platenie poplatkov

Vo veciach poplatkov sú základnými predpismi, upravujúcimi jednak ich sadzby, ako aj spôsob platenia, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správnych poplatkoch“) a zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

Zákon o správnych poplatkoch sa vzťahuje na tie poplatky, ktoré vyberajú orgány štátnej správy, vyššie územné celky, obce a štátne archívy.

Pokiaľ ide o spôsoby platby, správne poplatky je vo všeobecnosti možné uhrádzať kolkovými známkami do ustanovenej sumy, v hotovosti do pokladnice správneho orgánu, poštovým poukazom na účet príslušného správneho orgánu alebo prevodom z účtu v banke. Poplatky vyberané obcami a vyššími územnými celkami sa nemôžu platiť kolkami. Osobitnú úpravu má platenie poplatkov vyberaných Úradom priemyselného vlastníctva SR (prevodom z účtu v banke alebo poštovým poukazom), a tiež ak sa vyberajú zastupiteľskými úradmi, kde je možná len platba v hotovosti. Poplatky sa platia v eurách, alebo s výnimkou, ak sú platené cudzozemcom, ktorý môže platiť poplatky na hraničnom priechode Slovenskej republiky v cudzej mene.

Následkom nezaplatenia poplatku je nevykonanie úkonu a zastavenie konania, preto možnosť zaplatiť poplatok pri elektronickej komunikácii priamo na mieste, takpovediac v reálnom čase, je najmä pri úkonoch vydávania rôznych výstupov z registrov kľúčová. Osobitnú úpravu, týkajúcu sa elektronickej komunikácie, obsahuje § 7 ods. 8 zákona o správnych poplatkoch, podľa ktorého platba za úkony a konania iniciované na základe návrhu podaného elektronickými prostriedkami a podpísaného elektronickým podpisom alebo prostredníctvom integrovaného obslužného miesta, vykonaná elektronicky prostredníctvom platobného modulu ústredného portálu verejnej správy sa považuje za uhradenú dňom odpísania z účtu žiadateľa. Takéto ustanovenie vytvára predpoklady pre budovanie on-line elektronických služieb.

Súdne poplatky sa podľa zákona o súdnych poplatkoch vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh, za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona a za konanie a úkony vykonávané bez návrhu v prospech poplatníka, ak je to v sadzobníku výslovne uvedené.

Súdne poplatky sa platia kolkovými známkami do ustanovenej sumy, v hotovosti, poštovým poukazom na príslušný účet alebo prevodom z účtu v banke. Osobitné ustanovenie je vo vzťahu k súdnym poplatkom vyberaným vo veciach obchodného registra, kde podania a úkony boli vykonané na základe podania elektronickými prostriedkami - tieto sa v zmysle uvedeného zákona platia prostredníctvom elektronického platobného portálu verejnej správy.

Súdne poplatky sa vyberajú v eurách. Poplatková povinnosť vzniká v zásade podaním návrhu, pričom zákon o súdnych poplatkoch obsahuje modifikáciu vzniku poplatkovej povinnosti aj osobitne k niektorým typom konaní. Obdobne splatnosť poplatku je viazaná v zásade na vznik poplatkovej povinnosti s modifikáciami pre niektoré osobitné typy konaní a úkonov. Všeobecne tiež platí, že ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu, súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy a ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví.

Na rozdiel od správnych poplatkov v prípadoch podľa § 7 ods. 8 zákona o súdnych poplatkoch je úprava určenia dňa momentu úhrady stanovená odlišne a to tak, že je to moment, kedy sa registrový súd dozvie o tom, že bol zaplatený súdny poplatok. Súčasne so splnením iných podmienok (doručenie príloh podania) nastávajú účinky doručenia elektronického návrhu súdu a začína plynúť lehota na jeho vybavenie.

Na účely elektronickej komunikácie je dôležitým aj ustanovenie § 2 písm. j) zákona o informačných systémoch verejnej správy v znení zákona č. 570/2009 Z. z., ktoré definuje ústredný portál verejnej správy ako informačný systém verejnej správy, ktorého prostredníctvom sa sprístupňujú spoločné funkcie (aj) elektronických platieb daní a poplatkov. Z uvedeného vyplýva, že z hľadiska spôsobu splnenia poplatkovej povinnosti pri elektronickej komunikácii s verejnou mocou legislatíva, napriek

nedostatkom, nekladie zásadné prekážky na úhradu poplatkov za vykonanie úkonu či za konanie.

2.1.4 Elektronické výstupy z registrov a evidencií

Podľa § 2 písm. b) zákona o informačných systémoch verejnej správy je informačný systém verejnej správy (ďalej len „ISVS“) informačný systém v pôsobnosti povinnej osoby ako správcu, podporujúci služby verejnej správy, služby vo verejnom záujme a verejné služby.“ Podľa § 3 ods. 3 zákona o informačných systémoch verejnej správy sú povinnými osobami de facto všetky orgány verejnej správy, respektíve osoby, ktorým zákon zveruje oprávnenie verejnú moc vykonávať. Z uvedeného vyplýva, že ak osobitný predpis uloží osobe povinnosť prevádzkovať informačný systém na plnenie úloh verejnej správy alebo ak prevádzkovanie takéhoto systému vyplýva z činnosti takejto osoby, ktorou je rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, je takýto informačný systém informačným systémom verejnej správy (napríklad obchodný register, kataster nehnuteľností, register trestov či register obyvateľov).

Podľa § 7 zákona o informačných systémoch verejnej správy sa rozlišuje medzi elektronickým odpisom a výstupom z ISVS (ods. 1). V oboch prípadoch pritom ide o definíciu pojmov na účely celého právneho poriadku a nie len na účely predmetného zákona.

Elektronickým odpisom je „súhrn údajov z informačného systému verejnej správy v elektronickej podobe podpísaný zaručeným elektronickým podpisom povinnej osoby a opatrený časovou pečiatkou“ (§ 7 ods. 2). Výstupom je „osvedčená listinná podoba elektronického odpisu, opatrená osvedčovacou doložkou“ (§ 7 ods. 3). Elektronický odpis vrátane elektronického odpisu z neverejných častí ISVS, vydáva povinná osoba, t. j. osoba, ktorá ISVS prevádzkuje. Povinná osoba tiež zodpovedá za súlad elektronického odpisu so stavom v príslušnom ISVS. Výstup vydáva okrem povinnej osoby aj osvedčujúca osoba, ktorou môže byť notár alebo povinná osoba, ktorá osvedčuje podľa osobitných predpisov, ak jej to umožňujú technické podmienky (napríklad obce). Základným predpokladom vydávania výstupov z ISVS je však schopnosť povinnej osoby vytvárať odpis z ISVS v súlade s požiadavkami zákona o informačných systémoch verejnej správy.

Osvedčujúca osoba je na účely vydania výstupu z ISVS oprávnená požiadať povinnú osobu o elektronický odpis a povinná osoba je povinná tento odpis poskytnúť podľa § 8 ods. 3 zákona o informačných systémoch verejnej správy. Osvedčujúca osoba teda má zákonom ustanovený spôsob, akým je objektívne schopná overiť pravosť údajov v elektronickej podobe poskytnutých z jednotlivých registrov a tieto údaje poskytnúť žiadateľovi v podobe listinnej. Výstup z ISVS vydaný osvedčujúcou osobou je ekvivalentným listinnej podobe poskytnutých údajov z príslušného ISVS (výpis/odpis/kópia atď.), a to tak po formálnej stránke, ako aj po stránke materiálnej.

Z formálneho hľadiska zákon definuje elektronický odpis ako súhrn údajov z ISVS opatrený domnienkou správnosti a validity k určitému dátumu (cez zaručený elektronický podpis a časovú pečiatku) a výstup ako listinnú podobu týchto údajov opatrenú osvedčením. Zákon teda ustanovuje výstup ako formu poskytnutia údajov z ISVS zabezpečujúcu správne a validné údaje, totožné s údajmi zapísanými v ISVS. Túto správnosť a validitu garantuje osvedčujúca doložka, pričom podľa § 7 ods. 3 zákona o informačných systémoch verejnej správy výstup, ktorý obsahuje údaje zapísané do ISVS na základe listín vydaných povinnými osobami v medziach ich právomocí, je verejnou listinou.

Z materiálneho hľadiska je zrejmé, že výstup je obsahovo totožný z výpisom (odpisom, kópiou atď.) vydanými povinnou osobou podľa osobitných zákonov. Rovnako údaje, ktoré osvedčujúca osoba prevedie do listinnej podoby, sú poskytnuté priamo povinnou osobou – výstup teda môže obsahovať len tie údaje, ktoré sama povinná osoba poskytne a žiadne iné.

Vo vzťahu k pojmom odpis (výpis, kópia) v osobitných zákonoch je možné dospieť k záveru, že terminologická odlišnosť nie je prekážkou použitia výstupu vydaného osvedčujúcou osobou ako „rovnocennej alternatívy“ odpisu (výpisu, kópii). Inými slovami, ak zákon vyžaduje predloženie výpisu z obchodného registra, tak skutočnosť, že tento zákon používa pojem „výpis z obchodného registra“ neznamena, že nie je možné použiť v danej situácii výstup vydaný osvedčujúcou osobou a obsahujúci údaje v rozsahu, v akom ich obsahuje výpis z obchodného registra. Tento záver vyplýva v prvom rade z teleologického výkladu (z hľadiska účelu), podľa ktorého zmyslom splnenia povinnosti predložiť výpis z obchodného registra je kontrola či overenie zapísaných údajov vo vzťahu k určitej spoločnosti. Ak sa teda tieto údaje preukážu formou výstupu vydaného osvedčujúcou osobou, pri ktorom je zo zákona vylúčený nesúlads medzi zapísanými skutočnosťami a týmto výstupom, potom odmietnutie akceptovania takéhoto výstupu by bolo v priamom rozpore s účelom úpravy vydávania výstupov podľa zákona o informačných systémoch verejnej správy, ktorým je pri zachovaní garancie správnosti a validity, umožniť poskytovanie údajov z verejných registrov aj inými než povinnými osobami. Vzhľadom na to, že túto otázku zákon explicitne nerieši, v praxi je možné očakávať, že vyššie uvedený výklad bude odmietnutý z čisto formálnych dôvodov odlišnej terminológie, označujúcej jednotlivé výstupy z ISVS, vydávané podľa osobitných zákonov.

Vychádzajúc z navrhovaného modelu výmeny a zdieľania údajov v základných registroch, že údaje v nich obsiahnuté by mali byť orgánmi verejnej správy a verejnej moci v rámci konania získavané priamo z nich, ak sú na konkrétne konanie potrebné a vyžadovať takéto údaje od samotných účastníkov konania by mali orgány len ak sa údaje v registroch nenachádzajú, sú nekompletné alebo existujú pochybnosti o ich správnosti či aktuálnosti, tento fakt by mal viesť k riešeniu, že právne relevantné dokumenty pre vydanie rozhodnutia si príslušný orgán pri vydávaní rozhodnutí zaobstará sám alebo prostredníctvom vecne príslušného orgánu prostredníctvom výstupu z ISVS.

2.1.5 Komunikačné kanály a prístupové komponenty

Na účely zabezpečenia elektronickej komunikácie s verejnou mocou a poskytovania elektronických služieb verejnej správy pokrytých zákonom o informačných systémoch verejnej správy ustanovuje uvedený zákon dva hlavné „prístupové komponenty“, ktorými orgány verejnej správy prostredníctvom svojich komunikačných kanálov poskytujú svoje elektronické služby, respektíve ktorých prostredníctvom je možné tieto služby využívať. Ide o ÚPVS a o integrované obslužné miesto (ďalej len „IOM“). Návrh neobmedzuje používanie iný prístupových komponentov a rovnako ani nezruší možnosť priamej elektronickej komunikácie fyzických a právnických osôb s orgánmi verejnej správy a verejnej moci.

Ustanovenie § 2 písm. j) zákona o informačných systémoch verejnej správy definuje ÚPVS ako „informačný systém verejnej správy na poskytovanie služieb a informácií povinnými osobami prostredníctvom spoločného prístupového miesta, prostredníctvom ktorého sa sprístupňujú spoločné funkcie evidencie, autentifikácie, autorizácie a podpory používateľov, riadenia toku informácií, elektronickej podateľne a elektronických platieb daní a poplatkov“.

Jeho správcom je podľa zákona o informačných systémoch verejnej správy ministerstvo financií a jeho prevádzkovateľom Úrad vlády Slovenskej republiky. Z hľadiska jeho využitia ako jednotného a spoločného prístupového miesta je dôležitým ustanovenie § 5 ods. 3, podľa ktorého orgány verejnej správy, ktoré sú povinnými osobami, majú povinnosť sprístupniť nimi poskytované elektronické služby verejnej správy prostredníctvom ústredného portálu a majú povinnosť zabezpečiť tvorbu informačných zdrojov využívaných ústredným portálom a zabezpečiť ich správnosť. Inými slovami, povinné osoby majú povinnosť zabezpečiť nielen dostupnosť, ale aj správnosť nimi poskytovaných služieb a zdrojov informácií, prostredníctvom ÚPVS.

Okrem uvedeného ustanovuje zákon o informačných systémoch verejnej správy v súvislosti s využívaním elektronických služieb verejnej správy orgánom verejnej správy ďalšie povinnosti. Ide najmä o povinnosti

- sprístupňovať verejnosti údaje z ISVS, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- sprístupňovať alebo na požiadanie poskytovať bezplatne iným povinným osobám údaje z ISVS potrebné na ich činnosť, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- prostredníctvom centrálného metainformačného systému verejnej správy zverejňovať bez zbytočného odkladu informácie o ISVS, ktoré prevádzkujú a o poskytovaných elektronických službách,
- prednostne používať integrovanú infraštruktúru ISVS, ak to technické možnosti umožňujú, alebo
- zabezpečovať, aby boli informačné systémy verejnej správy v súlade so štandardmi, ktorými sa rozumie súbor pravidiel obsahujúcich charakteristiky, metódy, postupy a podmienky, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a integrovateľnosť s inými informačnými systémami.

Samotné štandardy ustanovuje platný výnos ministerstva financií, v súčasnosti to je výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 312/2010 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy (ďalej len „výnos o štandardoch“).

IOM je zákonom o informačných systémoch verejnej správy definované ako „prístupový komponent a technologické rozhranie informačného systému verejnej správy, ktoré slúži ako kontaktné miesto asistovanej komunikácie fyzickej osoby a právnickej osoby s povinnou osobou pri poskytovaní elektronických služieb verejnej správy,“ [§ 2 písm. s)] Predmetná definícia definuje jednak postavenie IOM ako prístupového komponentu, komunikačného prístupového kanálu k ISVS, teda tak k ÚPVS, ako aj k ostatným ISVS a tiež definuje účel IOM, ktorým je poskytovanie asistovanej komunikácie.

Práve asistovaná komunikácia je pre IOM určujúcou. Podľa § 7 ods. 7 zákona o informačných systémoch verejnej správy „podanie a oznámenie uskutočnené prostredníctvom integrovaného obslužného miesta sa považuje za podanie a oznámenie uskutočnené fyzickou osobou alebo právnickou osobou, v mene ktorej sa uskutočňuje.“. Predmetné ustanovenie obsahuje zákonnú fikciu priameho podania podaní povinnej osobe, ak sú realizované cez IOM, pričom zároveň ide o svojho druhu zákonné splnomocnenie na podávanie podaní v mene fyzických a právnických osôb.

Podľa § 7 ods. 4 zákona o informačných systémoch verejnej správy je IOM tiež oprávnené vykonávať činnosť osvedčujúcej osoby – teda vydávať výstupy z ISVS v listinnej podobe a získať odpisy z ISVS v podobe elektronickej, pričom povinné osoby sú povinné, ak to umožňujú ich technické prostriedky, odoslať IOM na požiadanie elektronický odpis podpísaný zaručeným elektronickým podpisom a opatrený časovou pečiatkou.

Ustanovenie § 9a zákona o informačných systémoch verejnej správy ustanovuje jednak rozsah činnosti IOM a jednak okruh osôb, ktoré môžu IOM prevádzkovať. Z hľadiska rozsahu činnosti ide okrem činnosti osvedčujúcej osoby aj o zabezpečenie prístupu k službám verejnej správy poskytovaným povinnými osobami, najmä podávanie návrhov, žiadostí a iných podaní povinným osobám a inú komunikáciu s povinnými osobami. Pokiaľ ide o podmienky výkonu činnosti IOM, respektíve prevádzky IOM, zákon ustanovuje oblasti, ktorých sa tieto podmienky môžu týkať a v podrobnostiach odkazuje na vykonávací právny predpis.

Okrem vyššie uvedenej úpravy existujú aj iné prístupové komponenty a komunikačné kanály, ktoré pripravovaný návrh zákona týmto nevylučuje a ktorých prostredníctvom orgány verejnej správy poskytujú svoje elektronické služby. Ide najmä o tzv. „jednotné kontaktné miesta“ podľa zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré poskytujú plnofunkčné služby pre živnostníkov a poskytovateľov niektorých regulovaných a iných v zákone vymenovaných činností.

Za ďalší – alternatívny prístupový komponent možno považovať podľa Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy Kontaktné centrum. Tento komponent je však z vertikálneho hľadiska iba súčasťou back-officových aplikácií, podporným pracoviskom, podriadeným hlavným prístupovým komponentom a slúži ako podpora procesov, i keď s víziou neskoršej plnohodnotnej prevádzky ako plnofunkčného prístupového komponentu, po doriešení a sprevádzkovaní projektov zameraných na poskytovanie elektronických služieb prostredníctvom mobilných telefónov s využitím dôveryhodných verifikačných nástrojov takejto komunikácie (tzv. „mobile signature“).

Takisto existuje ďalší prístupový komponent - Národný geoportál zriadený na základe zákona č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie, ktorý poskytuje prístup na ostatné tematické geoportály v národnej infraštruktúre pre priestorové informácie a ktorý funguje ako súčasť infraštruktúry priestorových informácií.

Vo vzťahu k úprave komunikačných kanálov, a teda k úprave jednotných prístupových miest k službám verejnej správy je možné konštatovať, že na zákonnej úrovni sú vytvorené predpoklady pre využitie tak centrálneho neasistovaného prístupu k službám verejnej správy prostredníctvom ÚPVS, ako aj pre zabezpečenie asistencie pri využívaní týchto služieb prostredníctvom IOM. Toto všetko je možné aj pri zachovaní možnosti využívania služieb cez lokálne portály povinných osôb. V súčasnosti ešte absentuje podzákonná úprava podrobností o činnosti a podmienkach prevádzky IOM, ktorá je nevyhnutná na začatie registrácií a reálneho výkonu prevádzky IOM. Hlavne je však nevyhnutná pilotná prevádzka, ktorá by otestovala funkčnosť nastaveného modelu. Všetky spomínané kroky sú však podmienené najmä dopracovaním a úplným sprevádzkovaním príslušných spoločných elektronických modulov na ÚPVS.

2.1.6 Uchovávanie elektronických dokumentov

Pod uchovávaním dokumentov rozumieme v tejto časti vedenie registratúr a následné archivovanie dokumentov. Z hľadiska zákonnej úpravy ide predovšetkým o úpravu zákonom č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na účely tejto časti je postačujúce konštatovanie, že predmetný zákon upravuje tak činnosti pri správe registratúry, ako aj definuje registratúrny záznam a jeho pôvodcu a ukladá povinnosť vypracovať registratúrny poriadok a registratúrny plán. Vo vzťahu k registratúrnym záznamom definuje aj povinnosti spojené so zabezpečením ich trvanlivosti a zachovateľnosti. Vo vzťahu k archívnym dokumentom, ako aj registratúrnym záznamom s trvalou dokumentárnou hodnotou, čiže budúcim archívnym dokumentom po vykonaní vyradovacieho konania (kedy budú definované ako archívne dokumenty) upravuje ich odovzdanie do štátnych archívov zriadených Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) - Slovenský národný archív, Štátny ústredný banský archív, štátne archívy s

regionálnou územnou pôsobnosťou s ich pobočkami, Archív hlavného mesta SR Bratislavy.

Podľa predmetného zákona je tiež možné zveriť správu registratúry či registratúrnych záznamov aj inej osobe. Podrobnosti upravuje vykonávací predpis, ktorým je vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o archívoch a registratúrach, ktorá definuje vo vzťahu k archívnym dokumentom, ako aj k registratúrnym záznamom podmienky, respektíve spôsob ich ochrany. Samotný registratúrny záznam či archívny dokument pritom nemusí byť, respektíve nie je definovaný ako listinný a zákon nekladie prekážku, aby išlo o dokument elektronický.

Dlhodobé uchovávanie elektronických dokumentov podpísaných zaručeným elektronickým podpisom je tiež podľa zákona o elektronickom podpise jednou z akreditovaných certifikačných služieb, ktoré poskytuje certifikačná autorita pre vybrané subjekty. Je to jedna z certifikačných služieb, ktoré podliehajú akreditácii, ale nie je povinnosťou každej akreditovanej certifikačnej autority túto službu poskytovať, tieto typy služieb sú voliteľné. Národný bezpečnostný úrad poskytuje vybraným subjektom službu správy certifikátov a službu časovej pečiatky, nie však službu uchovávania elektronických dokumentov. Vyhláška Národného bezpečnostného úradu č. 132/2009 Z. z. podmienkach na poskytovanie akreditovaných certifikačných služieb a o požiadavkách na audit, rozsah auditu a kvalifikáciu audítorov okrem náležitostí prevádzkových priestorov, technických, organizačných a kontrolných opatrení definuje aj požiadavky vo vzťahu k tejto akreditovanej certifikačnej službe. Ide najmä o povinnosti zabezpečiť zobrazenie elektronického dokumentu spôsobom umožňujúcim zistiť jeho obsah a zachovanie integrity, t. j. hodnovernosť a čitateľnosť dokumentu. Používané aplikácie musia zabezpečiť, aby bolo možné overiť zaručený elektronický podpis aj po ukončení platnosti certifikátov použitých na overenie podpisu. Akreditovaná certifikačná autorita poskytujúca túto službu musí zabezpečiť aj to, aby takto uchovávané dokumenty neboli bez súhlasu ich vlastníka poskytnuté tretej strane.

Je teda možné vo všeobecnosti konštatovať, že existuje už aj rámcová legislatívna opora pre dlhodobé uchovávanie elektronických dokumentov, keďže existuje zákonná úprava pre túto činnosť na úrovni akreditovanej certifikačnej služby a na jej výkon sú ustanovené podmienky. Treba však doriešiť projektové otázky týkajúceho sa modulu dlhodobého uchovávania elektronických registratúrnych záznamov na príslušných orgánoch, s metadátovými výstupmi do centrálného metainformačného systému verejnej správy, resp. ich zdieľaním prostredníctvom ÚPVŠ.

Pripravovaná novela zákona o archívoch a registratúrach bude detailne upravovať terminologické otázky, týkajúce sa elektronických registratúrnych záznamov, ale aj problematiku ich ukladania a štandardy pre elektronické informačné systémy na správu registratúry.

Ochrana osobných údajov nachádzajúcich sa v elektronických (ako aj v listinných) dokumentoch je pritom pokrytá zákonom č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“) a tento režim nie je narušený. Z tohto pohľadu je dôležité, aby pri procese elektronizácie agend neboli opomenuté štandardy ochrany osobných údajov ustanovené zákonom o ochrane osobných údajov:

a) Zodpovednosť za spracúvané osobné údaje

Bezpečnosť osobných údajov, ktoré sú súčasťou ISVS zabezpečuje prevádzkovateľ informačného systému, ktorého určí zákon o ochrane osobných údajov. ISVS spravidla majú zákonom určené povinné osoby, ktoré ich prevádzkujú. Tieto subjekty sú prevádzkovateľmi informačných systémov podľa § 4 odsek 2 zákona o ochrane osobných údajov.

b) Povinnosti prevádzkovateľa

Základné povinnosti ustanovené v § 6 zákona o ochrane osobných údajov platia pre každého prevádzkovateľa, bez ohľadu na to či ide o súkromnoprávny subjekt alebo orgán verejnej správy či verejnej moci.

c) Bezpečnostné štandardy ochrany osobných údajov

Bezpečnostná politika zdokumentovaná v podobe bezpečnostného projektu podľa požiadaviek § 15 a 16 zákona o ochrane osobných údajov a jej dodržiavanie musí byť jednou zo základných povinností každého prevádzkovateľa informačného systému, ktorý spracúva osobitné kategórie osobných údajov.

2.2 Dôvody vypracovania návrhu zákona

Platná právna úprava elektronickej verejnej správy (v najširšom zmysle slova) je fragmentovaná a obmedzená na úpravu niektorých inštitútov, mnohokrát osobitne pre každú oblasť výkonu verejnej správy, rovnakou mierou duplicitne, ako aj odlišne pri rovnakých inštitútoch. Spoločným menovateľom je takmer výlučná čiastková úprava, respektíve úprava len časti z celého reťazca procesu výkonu verejnej správy, mnohokrát tým znemožňujúc reálny a plnohodnotný výkon v jednotlivých konaniach.

Práve fragmentovaná, nejednotná a neúplná úprava jednotlivých konaní a ich inštitútov, ktorých prostredníctvom je verejná moc vykonávaná, je jedným z hlavných dôvodov na vypracovanie návrhu zákona. Zámer obsiahnuť reguláciu inštitútov výkonu verejnej správy elektronicke v jednom zákone sa javí ako najvhodnejšie riešenie z niekoľkých dôvodov.

Prvým dôvodom je jednotnosť úpravy elektronického ekvivalentu listinnému spôsobu výkonu verejnej správy. Vzhľadom na to, že návrh zákona nemá ambíciu novým spôsobom upravovať existujúce procesné úpravy, ale len umožniť ich vykonávanie aj v elektronickej podobe, je predpoklad, že ak by bola úprava špecifik elektronického konania obsiahnutá osobitne v každom jednom procesnom predpise, v zásadnej miere by

sa jednotlivé úpravy opakovali. Inými slovami, predkladateľ zastáva názor, že ide o oblasť, kde je možné unifikovať elektronické ekvivalenty listinných inštitútov v takej miere, že to umožňuje ich úpravu v jednom, všeobecnom predpise, bez zásadných vplyvov na špecifiká jednotlivých konaní. Zároveň sa tým dosiahne jednotná úprava, ktorá výraznou mierou prispeje k zvýšeniu právnej istoty adresátov práva.

S vyššie uvedeným priamo súvisí ďalšia výhoda úpravy v jednom zákone, a tou je jednoduchšie reagovanie na potreby zmien, ktoré si jednak môže vynútiť aplikácia a ktoré budú nevyhnutné v budúcnosti v spojení s novými technickými a technologickými možnosťami. Je predpoklad, že táto oblasť bude podliehať zásadnému vývoju a s tým spojeným zmenám, ktoré bude nepomerne jednoduchšie reflektovať na úrovni jedného zákona, než na úrovni mnohých osobitných predpisov.

Dôležitým faktorom je aj povaha niektorých inštitútov (napríklad konverzie dokumentov, platenia poplatkov či úprava elektronických osobných schránok), ktoré majú takpovediac prierezový charakter a z povahy vecí sú vhodné na všeobecnú a jednotnú úpravu na účely ich využitia v mnohých ďalších oblastiach.

Predkladateľ zastáva názor, že aj napriek skutočnosti, že predmetné inštitúty by bolo možné upraviť osobitne v jednotlivých dotknutých zákonoch, existujú relevantné dôvody, pre ktoré je takýto postup menej vhodným, náročnejším na koordináciu, ako aj na udržanie konzistentnosti úpravy a v neposlednom rade aj na reagovanie na zmeny z praxe. Naopak úprava na úrovni jedného zákona tieto negatíva stiera, pričom zachováva špecifiká dotknutých procesov a nezasahuje do ich platnej právnej úpravy.

Samotný návrh zákona môže mať čiastočné vplyvy na novelizovanie vyššie spomínaných právnych predpisov iba formou doplnenia všeobecných procesných predpisov (správny poriadok, Občiansky súdny poriadok) o ustanovenia o elektronických postupoch a vyhotovovaní rozhodnutí, v elektronickej podobe do príslušných procesných predpisov, ako aj možným doplnením existujúcich zákonov o príslušných (základných) registroch verejnej správy. To znamená formou zavedenia takých právnych inštitútov, ktoré nekolidujú s osobitnými právnymi úpravami (napr. konverzia dokumentov). Treba pritom vychádzať zo základného konceptu, že navrhovaná úprava bude zastrešujúcou úpravou, definujúcou spoločné prvky (pilieri) architektúry elektronickej verejnej správy.

3 Obsah návrhu zákona

3.1 Predmet úpravy, pôsobnosť a vzťah k iným zákonom

3.1.1 Predmet úpravy

Predmetom úpravy bude

- a) Elektronický výkon verejnej správy a verejnej moci, čiže vykonávanie právnych úkonov v procesoch výkonu kompetencií orgánov verejnej správy a verejnej moci elektronickým spôsobom a automatizácia s tým súvisiacich podporných procesov,
- b) v rámci tohto výkonu verejnej správy a verejnej moci spôsob elektronickej komunikácie
 - súkromného subjektu s verejnou mocou,
 - verejnej správy a verejnej moci so súkromným subjektom
 - verejnej správy s verejnou mocou v rámci konaní
(sem patria najmä komunikácie orgánu verejnej správy a verejnej moci, ktorý rozhoduje v konaní, s inými orgánmi verejnej správy a verejnej moci, ktorých stanoviská či výstupy z nimi vedených registrov sa v konaní používajú),
- c) súvisiace otázky, majúce charakter spoločných oblastí vytvárajúcich podmienky pre realizáciu elektronickej verejnej správy, najmä
 - elektronické osobné schránky,
 - komunikačné kanály,
 - základné registre,
 - bezvýznamové identifikátory,
 - informačná bezpečnosť centrálnej architektúry,
 - konverzia dokumentov oboma smermi,
 - platenie poplatkov,
 - elektronická správa a archivovanie dokumentov.

3.1.2 Pôsobnosť

Z hľadiska návrhu zákona pôjde primárne o úpravu procesných inštitútov, pričom nepôjde o vytvorenie nových inštitútov, ale o vytvorenie elektronických pendantov existujúcich inštitútov, zabezpečujúcich fungovanie elektronických procesov a celý „život“ elektronického dokumentu.

Vychádzajúc z uvedeného sa bude návrh zákona vzťahovať na všetky orgány verejnej správy, ako aj na všetky súkromné subjekty, ktoré sa s orgánom verejnej správy integrujú v procese výkonu verejnej správy. Vecná pôsobnosť návrhu zákona bude vymedzená oblasťami, v ktorých orgány verejnej správy vykonávajú verejnú správu a v ich rámci jednotlivými procesmi, ktoré sú v elektronickej podobe realizované, s výnimkou

nakladania s dokumentmi podliehajúcimi osobitnému režimu utajenia (t. j. utajované skutočnosti).

Osobitnou stránkou je vzťah k zahraničiu, najmä k ostatným členským štátom Európskej únie. Jedným z dôsledkov realizácie koncepcie prepojenia verejnej správy bude aj harmonizácia procesov pri výmene elektronických dokumentov so zahraničím v maximálnej miere, ktorú dovoľuje stav technologickej interoperability ISVS.

Osobitné predpisy upravujúce štandardy pre ISVS (napríklad výnos o štandardoch, vykonávacie predpisy k zákonu o elektronickom podpise) reagujú na štandardy prijaté medzinárodnými štandardizačnými inštitúciami (CEN, CENELEC, ETSI) a zabezpečujú základnú, aj keď čiastkovú interoperabilitu ISVS na technologickej úrovni.

V rámci cezhraničnej dimenzie elektronickej verejnej správy vo vzťahu k Európskej únii bude v praxi podstatná bližšia spolupráca medzi orgánmi verejnej správy a verejnej moci rôznych členských štátov. Ako uvádza oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu pod názvom „Interoperabilita celoeurópskych služieb elektronickej verejnej správy“ (KOM (2006) 45) za účelom dosiahnutia organizačnej interoperability celoeurópskych služieb elektronickej verejnej správy sa môžu vyžadovať určité zmeny vo vnútroštátnych právnych predpisoch. Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o riešeníach interoperability pre európske orgány verejnej správy (KOM (2008) 583) predpokladá zavedenie programu na riešenie interoperability pre európske orgány verejnej správy, vrátane inštitúcií a orgánov Európskej únie, zameraný na riešenia back-office procesov podporujúcich vzájomnú súčinnosť medzi európskymi orgánmi verejnej správy a realizáciu politík Európskej únie.

Vybudovanie centrálnej architektúry elektronických služieb verejnej správy, harmonizácia jej procesov a zadefinovanie jej spoločných prvkov (portálové riešenia, centrálny back-office procesov, konverzia dokumentov, elektronické osobné schránky, základné registre, spoločné moduly a pod.) týmto návrhom zákona zlepší možnosť prepojenia jednotlivých poskytovaných služieb so zahraničím, kde sú elektronické služby zavedené. Týmto však nie je dotknuté využívanie iných medzinárodných štandardov na základe medzinárodných zmlúv.

3.1.3 *Vzťah k iným zákonom*

Návrh zákona bude predstavovať ucelenú úpravu inštitútov elektronickej verejnej správy a z tohto pohľadu by mal byť jeho vzťah k iným zákonom ustanovený ako vzťah špeciálneho zákona v oblasti spôsobu elektronickej verejnej správy k všeobecným predpisom, ktoré upravujú spôsob výkonu verejnej správy všeobecne a ak je v konkrétnom prípade, pri konkrétnej službe táto poskytovaná elektronicky, využívajú reguláciu jednotlivých elektronických inštitútov podľa návrhu zákona. Potreba čiastkových zmien v existujúcich právnych predpisoch v súvislosti so zavádzaním elektronických služieb je detailne popísaná v materiáli vypracovanom ministerstvom financií pod názvom „Analýza legislatívneho prostredia a zoznam právnych predpisov, určených pre implementáciu elektronického spracovania agend“, ktorý schválila vláda SR svojím uznesením č. 595 dňa 2. septembra 2009. Spolu s pripravovanými zákonmi o

kritickej infraštruktúre a o informačnej bezpečnosti prierezovo dotvoria základný (pilierový) regulačný rámec v tejto oblasti.

3.2 Základné pojmy

Zákon sa bude zaoberať najmä definíciou nasledovných pojmov:

- Pod pojmom výkon verejnej správy a výkon verejnej moci sa v teoreticko-právnej rovine rozumie výkon kompetencií orgánu verejnej správy a orgánu verejnej moci, teda rozhodovanie o právach a právom chránených záujmoch fyzických osôb a právnických osôb, ako aj úradný postup orgánu verejnej správy a verejnej moci pri jej výkone orgánmi verejnej správy a orgánmi verejnej moci je každá osoba, ktorej zákon zveril výkon verejnej správy alebo verejnej moci, teda tak štátny orgán a orgán územnej samosprávy, súdny orgán, ako aj fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá podľa zákona vykonáva originálny alebo prenesený výkon štátnej správy. Paragrafové znenie návrhu zákona však nebude používať túto ústavnoprávnu a teoreticko-právnu terminológiu, ktorá v tejto súvislosti slúži na objasnenie vecného rozsahu agendy dotknutej elektronizáciou administratívnych procesov. Takisto bude jednoznačne definovaný koncept elektronického výkonu verejnej správy. Elektronickou komunikáciou sa rozumie elektronický prenos elektronických správ na diaľku na účely výmeny informácií medzi dvoma komunikujúcimi subjektmi prostredníctvom komunikačných kanálov. Elektronická komunikácia bude využitá ako spôsob ktorého pomocou sa budú elektronicky vybavovať podania a oznámenia, poskytovať informácie, alebo akým sa v najširšom zmysle slova súkromný subjekt bude zúčastňovať na správe verejných vecí. Predmetný postup vychádza z toho, že základom elektronickej komunikácie je elektronická správa, ktorá obsahuje elektronický dokument, použiteľný na daný právny úkon, ktorým jednak súkromný subjekt uplatní svoje práva a splní svoje povinnosti a na druhej strane tým právnym úkonom, ktorým verejná moc zrealizuje svoje kompetencie.
- Komunikačným kanálom sa rozumie súhrn prostriedkov a prístupových komponentov (miest) na vytvorenie komunikačného spojenia pre zabezpečenie elektronickej komunikácie.
- Prístupový komponent predstavuje rozhranie, miesto, ktorého prostredníctvom je možné iniciovať a prijímať elektronickú komunikáciu. V súlade so zákonom o informačných systémoch verejnej správy predstavuje prístupový komponent ÚPVS a IOM.
- Elektronický dokument je digitálny dokument, ktorý je vytváraný, spracovávaný, uchovávaný a prenášaný pomocou technických prostriedkov v elektrickej, magnetickej, optickej alebo inej podobe. Elektronický dokument teda predstavuje v najširšom zmysle slova výsledok prejavu vôle v elektronickej podobe. V užšom zmysle možno pod týmto pojmom na účely jeho spracovania v administratívnom procese rozumieť rovnako tiež

elektronický registratúrny záznam, elektronický archívny dokument, originál elektronického dokumentu, overená (osvedčená) elektronická kópia dokumentu (registratúrneho záznamu, archívneho dokumentu.).

- Elektronická správa je logicky usporiadaný celok údajov, ktorý je určený na elektronickú komunikáciu a ktorý je tvorený jedným alebo viacerými elektronickými dokumentmi.
- Elektronická osobná schránka predstavuje elektronické úložisko v rámci ÚPVS, kde sú zasielané a uchovávané elektronické správy odosielané vlastníkom elektronickej osobnej schránky, alebo zasielané vlastníkovi elektronickej osobnej schránky.

3.3 Všeobecné ustanovenia k elektronickej verejnej správe

Už platné znenie § 5 ods. 3 písm. b) zákona o informačných systémoch verejnej správy ustanovuje povinnosť sprístupňovať elektronické služby verejnej správy prostredníctvom ÚPVS, a to v súlade s príslušnými štandardmi. Keďže okruh povinných osôb sa podľa zákona o informačných systémoch verejnej správy v zásadnej miere prekrýva s okruhom orgánov verejnej správy, je možné s istou mierou zjednodušenia skonštatovať, že už platný právny stav ukladá časti orgánov verejnej správy povinnosť sprístupňovať existujúce elektronické služby prostredníctvom centrálného prístupového bodu, ktorým je ÚPVS.

Návrh zákona by mal túto povinnosť rozšíriť na všetky orgány verejnej správy a súčasne by mal ustanoviť povinnosť poskytovať služby, respektíve vykonávať verejnú správu aj elektronickým spôsobom. Pod povinnosťou vykonávať verejnú správu elektronickým spôsobom sa rozumie vykonávanie všetkých „krokov“ od začatia konania až po meritórne rozhodnutie či iný spôsob jeho ukončenia elektronickým spôsobom. Povinnosť vykonávať verejnú správu primárne elektronickým spôsobom, teda povinnosť poskytovať elektronické služby verejnej správy bude ustanovená v dvoch krokoch – v časovo ohraničenom prechodnom období ako povinnosť obmedzená iba technickými možnosťami povinného orgánu a po jeho uplynutí ako všeobecná povinnosť bez výnimky. Prechodné obdobie obmedzené technickými možnosťami sa však bude dotýkať iba tých orgánov, ktoré v systéme verejnej správy a verejnej moci už pôsobia a ktoré do momentu nadobudnutia účinnosti zákona nemajú technicky zabezpečenú prevádzku podľa nových technických podmienok. Nové subjekty, ktoré vstúpia do systému po nadobudnutí účinnosti zákona však už budú musieť spĺňať všetky technické podmienky bez prechodného obdobia. Všeobecná povinnosť poskytovať elektronické služby verejnej správy bude previazaná s povinnosťou súčasného využívania ÚPVS ako bodu sprístupňovania služieb, keďže ÚPVS je jediným inštitucionalizovaným centrálnym prístupovým miestom a zároveň je jeho úlohou zabezpečovať všetky spoločné funkcie evidencie, autentifikácie, autorizácie a podpory používateľov, riadenia toku informácií,

elektronickej podateľne a elektronických platieb. To však nebude vylučovať poskytovanie elektronických služieb aj prostredníctvom iného prístupového bodu, napríklad špecializovaného portálu orgánu verejnej správy - inými slovami, všetky elektronické služby, ktoré orgán verejnej správy poskytuje, budú sprístupnené cez ÚPVS a môžu byť sprístupnené aj cez portál tohto orgánu, avšak nie vo väčšom rozsahu, ako sú sprístupnené cez ÚPVS. Takisto nebudú obmedzené ani osobitné postupy pre prístupy do informačných systémov medzinárodných inštitúcií podľa medzinárodných predpisov, ako napr. do Informačného systému vnútorného trhu (IMI), informačných systémov organizácií ako EUROJUST, WIPO, WHO a mnohých iných informačných systémov ďalších medzinárodných organizácií, ako to vyplýva z komunitárnych i medzinárodnoprávných záväzkov SR.

Dôležitým faktom je aj to, že zákon nezavedie elektronickú podobu ako jediný spôsob výkonu verejnej správy – naďalej bude možné využívať aj bežné osobné či písomné formy komunikácie, pretože nie je možné predpokladať, že každá osoba bude môcť alebo chcieť používať informačno-komunikačné technológie. Návrh zákona bude riešiť aj otázku zverejňovania validného a záväzného zoznamu elektronických služieb, poskytovaných jednotlivými orgánmi verejnej správy, ktorý má osobitný význam najmä v prechodnom období. Zodpovednosť za sprístupnenie a správnosť obsahu poskytovanej služby bude na príslušnom orgáne verejnej správy, pričom zodpovednosť za riadne fungovanie ÚPVS upravuje už platný zákon o informačných systémoch verejnej správy. Zverejňovanie zoznamu poskytovaných elektronických služieb má teda plniť funkciu publicity a zabezpečenia právnej istoty vo vzťahu k adresátom služieb, pričom ak adresát služby realizuje podanie alebo iniciuje službu prostredníctvom ÚPVS, bude platiť nevyvrátiteľná domnienka právne relevantného spôsobu interakcie s orgánom verejnej správy. Navrhuje sa teda ustanoviť, aby samotným determinantom vymedzenia vecnej pôsobnosti návrhu zákona bola štátom garantovaná publikácia okruhu elektronických služieb verejnej správy na štátom spravovanom prístupovom bode, ktorá adresátom práva bude garantovať, že použitím takejto služby realizujú svoje práva a povinnosti spôsobom, ktorý zákon predpokladá na vyvolanie právnych účinkov ich úkonu.

Z hľadiska výberu medzi elektronickými službami a „štandardným listinným“ spôsobom výkonu verejnej správy bude návrh zákona ustanovovať, v prípade, ak bude daná služba dostupná aj elektronicky a aj listinným, písomným stykom, možnosť voľby pre súkromný subjekt, pričom ak si pri iniciácii konania zvolí elektronickú podobu, táto bude zachovaná až do skončenia konania. Výnimky budú prípustné vo výnimočných prípadoch, kedy z dôvodu objektívnych okolností prestane byť pre súkromný subjekt elektronická komunikácia trvalo dostupná. Ak bude konanie iniciované orgánom verejnej správy, bude iniciované primárne elektronicky vždy v tých prípadoch, keď bude mať konkrétny účastník konania aktivovanú elektronickú osobnú schránku.

Návrh zákona tiež ustanoví všeobecný spôsob preukazovania oprávnenia konať v procesoch verejnej správy, respektíve presnejšie povedané všeobecné pravidlá autentifikácie a autorizácie konajúceho.

Nie na všetky služby verejnej správy bude potrebný najvyšší stupeň autentifikácie a autorizácie. Existuje množstvo právnych úkonov a čiastkových procesov v rámci výkonu verejnej moci, ktoré nevyhnutne nevyžadujú jednoznačnú identifikáciu osoby zúčastňujúcej sa na týchto úkonoch. Ide najmä o vybavovanie žiadostí o vydanie elektronických odpisov alebo ich listinných ekvivalentov z verejne prístupných evidencií a registrov (napr. vyžiadanie elektronického výpisu z obchodného registra nie je podmienené používaním zaručeného elektronického podpisu na strane žiadateľa). Pri komunikácii prostredníctvom hlavných prístupových komponentov (ÚPVS a IOM) však pri realizácii väčšiny agend bude autentifikácia a autorizácia preukazovaná na strane orgánu verejnej správy zaručeným elektronickým podpisom, vytvoreným na báze kvalifikovaného certifikátu, obsahujúceho mandát konať v určitej funkcii (mandátny certifikát).

Na strane súkromného subjektu (žiadateľa o službu) bude toto realizované rovnako formou zaručeného elektronického podpisu, pričom ak pôjde o zastúpenie, toto bude preukazované buď elektronickým dokumentom, podpísaným zaručeným elektronickým podpisom splnomocňujúcej osoby obsahujúcim splnomocnenie na daný úkon alebo elektronickým podpisom, vytvoreným na báze kvalifikovaného certifikátu, obsahujúcim oprávnenie konať v určitom postavení za inú osobu (mandátny certifikát).

Použitie zaručeného elektronického podpisu ako prednastavenej platformy oproti „obyčajnému“ elektronickému podpisu však možno považovať z hľadiska bezpečnosti komunikácie, ako aj vzhľadom na podmienky cezhraničného toku informácií za štandard. Pôjde pritom o multilicenčne zabezpečené riešenie, t. j. žiadateľ o službu a rovnako i orgán verejnej správy bude mať v rámci svojej elektronickej osobnej schránky zakomponovaný licencovaný modul zaručeného elektronického podpisu, prostredníctvom ktorého bude preukazovaná autentifikácia konajúceho. Podmienky a rozsah konania v mene inej osoby budú z hľadiska pravidiel regulované osobitnými predpismi, podobne ako je to v súčasnosti pri využití mandátneho certifikátu. Návrh zákona bude ustanovovať len spôsob preukazovania tohto oprávnenia na účely elektronickej komunikácie.

Riešenie by malo byť efektívne nastavené tak, aby zabezpečilo možnosť podpisovania elektronických odpisov z informačných systémov verejnej správy, ako aj možnosť ich podpisovania vydávajúcim orgánom, t. j. možnosť jednoznačnej identifikácie prevádzkovateľom príslušného informačného systému verejnej správy a jednoznačnej autentifikácie ním vydaných elektronických odpisov.

Ako teoreticky alternatívne riešenie k zaručenému elektronickému podpisu občana pre účely elektronickej komunikácie, resp. pre jeho autorizáciu a autentifikáciu je možné zvážiť aj použitie systému plánovaného pre budúce elektronické identifikačné karty (eIDcard), t. j. využiť mechanizmus autentifikácie a autorizácie pomocou autentifikačného certifikátu na elektronickej identifikačnej karte, respektíve tzv.

rozšírenej kontroly prístupu (EAC), ktorá pracuje na princípe vzájomnej kontroly autenticity elektronického dokladu a čítacieho zariadenia na princípoch infraštruktúry verejného kľúča. Tento mechanizmus sa používa už pri cestovných dokladoch a je odporúčaný aj Európskou agentúrou pre bezpečnosť sietí a informácií (ENISA).

Rovnako treba paralelne vziať do úvahy prebiehajúce práce na Európskom štandarde elektronickej identifikácie (eID), ktoré komplexne v horizonte niekoľkých rokov bude harmonizovať oblasť preukazovania elektronickej identity, na čo bude potrebné následne reagovať úpravou ISVS.

Na komunikáciu, nevyžadujúcu vysoký stupeň autentifikácie a identifikácie by mohol postačovať (bežný) elektronický podpis, ktorého využitie možno realizovať viacerými cenovo dostupnými technickými prostriedkami v závislosti od stavu technologického rozvoja za predpokladu splnenia základných bezpečnostných pravidiel podľa vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 136/2009 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom styku a administratívnom styku, napr. autentifikácia a identifikácia prostredníctvom mobilných komunikačných zariadení (tzv. mobile signature). Cieľom je zabrániť prehnanému vyžadovaniu zaručeného elektronického podpisu aj pri tých úkonoch, kde je jeho použitie neúčelné a znamenalo by len ďalšiu byrokratizáciu a predražovanie administratívnych procesov.

Ďalším nevyhnutným prvkom celého systému elektronickej verejnej správy je potreba nastavenia vysokej úrovne informačnej bezpečnosti centrálnej architektúry. Informačnou bezpečnosťou sa rozumie schopnosť siete alebo informačného systému ako celku odolať s určitou úrovňou spoľahlivosti náhodným udalostiam, alebo nezákonnému, alebo zákernému konaniu, ktoré ohrozuje dostupnosť, pravosť, integritu a dôvernú uchovávaných alebo prenášaných údajov a súvisiacich služieb poskytovaných alebo prístupných prostredníctvom týchto sietí a systémov.

Národná stratégia pre informačnú bezpečnosť SR, prijatá v roku 2008 definuje základný strategický rámec, od ktorého sa bude odvíjať bezpečnostná architektúra. Legislatívne celý systém ochrany dotvoria pripravovaný zákon o informačnej bezpečnosti a zákon o ochrane kritickej infraštruktúry.

3.4 Elektronické dokumenty

Základom elektronickej komunikácie pri využívaní a poskytovaní elektronických služieb verejnej správy bude elektronická správa, ktorá bude ako celok predstavovať relevantný spôsob výkonu práv a povinností súkromných subjektov voči verejnej správe a vice versa. Základom elektronickej správy bude elektronický dokument. Návrh zákona bude rozlišovať medzi elektronickými dokumentmi formulárového typu (teda elektronickými formulármi) a elektronickými dokumentmi, ktoré nemajú štruktúru formuláru.

Elektronické dokumenty (podľa elektronických registratúrnych záznamov) môžu teda byť formulárového alebo neformulárového typu, pričom môže ísť o podania (formulárového alebo neformulárového typu), alebo vybavenia (formulárového alebo neformulárového typu). Vybavenie podaní môže, ale aj nemusí mať formu rozhodnutia. Môže však ísť aj o

elektronické dokumenty, ktoré pôvodca registratúry vytvoril iniciatívne ex offio (a ktoré teda nie sú podaniami v zmysle elektronických registratúrnych záznamov). Tieto všetky typy dokumentov môžu, ale aj nemusia mať prílohy.

3.4.1 Elektronické formuláre

Elektronický formulár je elektronický dokument určený na zachytenie informačného obsahu elektronickej komunikácie v štruktúrovanej forme, umožňujúcej ďalšie automatizované spracovanie tejto informácie. Ďalšie náležitosti informačného obsahu a formy príslušných elektronických formulárov budú definovať príslušné osobitné predpisy.

Vzhľadom na to, že jednotlivé elektronické služby budú zabezpečovať a publikovať jednotlivé orgány verejnej správy, ktoré budú zodpovedné za ich obsah a správnosť, bude súčasťou tejto publikácie aj publikovanie všetkých relevantných elektronických formulárov všade tam, kde pôjde o realizáciu právneho úkonu, s ktorým osobitný predpis spája v rámci jednotlivých procesov relevantné právne účinky. Pokiaľ ide o elektronické dokumenty iné ako formuláre, použijú sa jednak ako prílohy k elektronickým formulárom a tiež ako podania v najširšom zmysle slova, ktoré predstavujú elektronickú komunikáciu s orgánom verejnej správy, ale osobitné procesné predpisy pre ne nevyžadujú žiadne formálne náležitosti a v zásade s nimi nespájajú relevantné právne účinky vo vzťahu najmä k procesnému postaveniu odosielateľa.

Vychádzajúc z uvedeného bude teda povinnosťou orgánu verejnej správy vytvoriť a spolu s elektronickou službou publikovať elektronické formuláre, ktoré sú vzorom podaní podľa osobitných predpisov, spôsobilé iniciovať konanie podľa týchto predpisov alebo vyvolať právne účinky podľa týchto predpisov. Návrh zákona bude ustanovovať, že takýto elektronický dokument, publikovaný zákonom ustanoveným spôsobom je z hľadiska jeho formálnych náležitostí v danej oblasti kvalifikovaným podaním na účely výkonu práv a povinností v rámci jednotlivých oblastí výkonu verejnej správy.

Rovnako bude orgán verejnej správy publikovať rozhodnutia a ďalšie dokumenty, ktoré sú orgánom verejnej správy vytvárané a zasielané elektronickými komunikačnými kanálmi.

Všeobecná štruktúra a náležitosti elektronického dokumentu formulárového typu budú určené štandardmi pre informačné systémy verejnej správy. Elektronický formulár bude umožňovať najmä vyplnenie údajov prostredníctvom elektronických prostriedkov, ich uchovanie v štruktúrovanej elektronickej podobe, zobrazovanie a ich automatizované spracovanie v informačných systémoch orgánu verejnej správy.

Špecifické náležitosti elektronického formulára, t. j. jeho dátový obsah a vizuálnu podobu, vždy ustanovia jednotlivé procesné predpisy, regulujúce danú službu. Inými slovami, návrh zákona ustanoví, že na účely iných predpisov, upravujúcich výkon verejnej správy bude v prípadoch vyžadujúcich si kvalifikované podanie, teda podanie s konkrétnymi náležitosťami pre obsah a formu, validným také podanie, ktoré bude vykonané v podobe elektronického dokumentu alebo formulára, publikovaného príslušným orgánom verejnej správy.

Osobitným druhom formulárových dokumentov budú prílohy, ktorými sú rôzne výstupy z ISVS, respektíve rozhodnutia či vyjadrenia iných orgánov verejnej správy, prikladané k podaniu v inom konaní. Podľa § 3 ods. 6 písm. d) zákona o informačných systémoch verejnej správy sú povinné osoby povinné „zabezpečovať informáciu alebo údaj, ktorý fyzická osoba alebo právnická osoba musí doložiť ku konaniu pred orgánom verejnej správy alebo orgánom verejnej moci, z informačného systému verejnej správy vo svojej správe, alebo prostredníctvom správcu iného informačného systému verejnej správy, ak je takáto informácia alebo údaj dostupný v rámci informačných systémov verejnej správy“. Z tejto povinnosti bude vychádzať aj návrh zákona a získavanie a prikladanie takýchto príloh bude realizované v komunikácii medzi orgánmi verejnej správy, pričom podnet a tým aj súhlas na ich získanie a priloženie udelí odosielateľ priamo vo formulári podania, ak sa tak rozhodne.

3.4.2 *Elektronické dokumenty neformulárového typu a prílohy*

V rámci komunikácie s orgánmi verejnej správy, ako aj v samotných konaniach, nie je vylúčená možnosť podávania rôznych typov podaní, respektíve žiadostí, dotazov a iných písomností, ktoré osobitné predpisy buď čo do obsahu a formy neregulujú, s výnimkou identifikácie odosielateľa a orgánu, ktorému sú určené alebo naopak umožňujú podávať aj bez identifikácie podávajúceho. Pre tento typ „nekvalifikovaných“ alebo anonymných podaní bude návrh zákona ustanovovať len všeobecné podmienky autentifikácie odosielateľa, respektíve identifikácie adresáta.

Osobitným druhom elektronických dokumentov prevažne neformulárového typu sú prílohy k podaniam iné, ako podľa bodu 3.4.1., teda prílohy, ktorými disponuje odosielateľ alebo je v jeho dispozícii ich zaobstaráť. Prílohy, ktorými disponuje odosielateľ a ktorých množinu nie je z povahy veci možné ohraničiť, budú považované za relevantné, ak budú vyhotovené a priložené buď ako konvertovaný elektronický dokument (ak sa vyžaduje predloženie originálu, respektíve dokumentu s osvedčenou pravosťou), alebo ako naskenovaná kópia originálu listinného dokumentu či elektronický dokument.

3.4.3 *Prílohy*

Ak si konkrétne podanie vyžaduje priloženie príloh, návrh zákona ustanoví orgánu verejnej správy povinnosť publikovať formulár so zoznamom povinných príloh a

spôsobom, ktorý umožní tieto prílohy pripájať. Ak bude konkrétna príloha tvorená formulárom, tento bude publikovaný a dostupný súčasne s formulárom podania, ku ktorému má byť pripojený.

Návrh zákona ustanoví, akým spôsobom bude zabezpečené neoddeliteľné priloženie príloh k podaniu a tiež, že týmto spôsobom priložené prílohy budú považované za súčasť podania, vyžadované osobitnými predpismi, čím bude splnená príslušná povinnosť.

Prílohy, originálne vytvorené v listinnej podobe, bude možné do elektronickej podoby previesť autorizovanou konverziou a následne pripojiť k formuláru.

3.5 Elektronické podania a rozhodnutia

3.5.1 *Osobitné ustanovenia k podaniam*

Návrh zákona, vychádzajúc z vyššie citovanej povinnosti podľa § 3 ods. 6 písm. d) zákona o informačných systémoch verejnej správy, by mal analogicky upraviť aj nakladanie s podaním, ku ktorému sa majú postupne vyjadriť viaceré orgány verejnej správy, respektíve, o ktorom rozhoduje orgán verejnej správy po vyjadrení či rozhodnutí iných orgánov verejnej správy. V týchto prípadoch by mal návrh zákona ustanoviť možnosť elektronickej komunikácie spôsobom, ktorý zabezpečí, aby jednotlivé predchádzajúce vyjadrenia, súhlasy či rozhodnutia boli vykonané spôsobom a v postupnosti ustanovenej inými predpismi priamo v rámci komunikácie medzi orgánmi verejnej správy bez toho, aby bol súkromný subjekt povinný opakovane vykonávať totožné podanie s jednotlivými predchádzajúcimi vyjadreniami či na účely jednotlivých vyjadrení pre viaceré orgány verejnej správy.

Návrh zákona bude v prípade potreby detailne upravovať spôsob počítania lehôt na strane účastníka konania (napr. že lehota na vykonanie úkonu bude zachovaná, ak sa úkon vykoná prostredníctvom príslušnej elektronickej služby ÚPVS), ale súčasne bude určené, kedy začína plynúť lehota na vybavenie tohto podania (napr. až momentom, kedy je podanie v dispozícii príslušného orgánu verejnej moci). Zlúčenie plynutia lehôt na strane účastníka konania a na strane orgánu verejnej moci do momentu doručenia podania príslušnému orgánu verejnej moci, ako aj v listinnej podobe nie je namieste, keďže medzi využitím elektronickej služby a okamihom prevzatia podania orgánom verejnej moci vždy uplynie určitý časový úsek (napr. z dôvodu overenia platnosti certifikátu zaručeného podpisu). Uvedené platí najmä pre prípady, kde sa na vydanie rozhodnutia vyžaduje lehota počítaná na hodiny (napr. podľa § 75a Občianskeho súdneho poriadku).

3.5.2 *Elektronické rozhodnutie*

Podobne ako pri podaní ustanovujú náležitosti rozhodnutia iné predpisy. Návrh zákona bude pri rozhodnutiach, ktoré sú výsledkom činnosti elektronickej verejnej správy,

ustanovovať povinnosť ich vyhotovenia ako elektronického dokumentu, ktorého náležitosti budú ustanovené inými predpismi, pričom náležitosti, ktoré z povahy veci nebude možné vyhotoviť v elektronickej podobe (akými sú najmä podpis a odtlačok pečiatky), budú nahradené zaručeným elektronickým podpisom s kvalifikovaným certifikátom, obsahujúcim mandát osoby, ktorá v mene orgánu verejnej správy rozhodnutie vydá. Zákon predpokladá zakomponovanie časovej pečiatky, čo je nástroj hodnoverného priradenia aktuálneho časového údajá k existujúcim dátam alebo súborom. Práve prepojenie nespochybniteľného časového údajá a konkrétnych dát je nevyhnutné pre účely ich spätného overovania. Časová pečiatka sa využije pri podpise dokumentov, rozhodnutí v elektronickej podobe, pri archivovaní elektronických dokumentov.

Zákon bude definovať skutočnosť, že orgán verejnej správy bude vytvárať rozhodnutia a iné dokumenty ako výstupy výkonu verejnej správy primárne v elektronickej podobe. Do listinnej podoby budú konvertované až následne, a to v prípade zvolenia si tejto možnosti účastníkom konania. Súčasťou každého rozhodnutia bude jeho jednoznačný identifikátor. Orgán verejnej správy bude povinný viesť aj register rozhodnutí, ktoré doručil oprávneným osobám. Register rozhodnutí bude vytvorený ako metainformačný systém verejnej správy. Uvedený systém bude napojený na modul centrálneho metainformačného systému verejnej správy, resp. alternatívne bude tvoriť modul ÚPVS.

3.6 Elektronická osobná schránka

Elektronická osobná schránka, ako adresa elektronického doručovania, by mala byť návrhom zákona inštitucionalizovaná v tom zmysle, že systém elektronických osobných schránok by mal byť ako modul ÚPVS jednotným systémom komunikácie s verejnou správou prostredníctvom modulu elektronického doručovania. Výlučné postavenie elektronických osobných schránok na účely elektronického doručovania sa navrhuje z dôvodu zabezpečenia rýchleho a efektívneho komunikovania s orgánom verejnej správy, pričom zároveň technické a technologické riešenie elektronických osobných schránok v rámci modulu ÚPVS by malo zabezpečiť vykonávanie tých funkcií, ktoré na účely výkonu a preukázania elektronického doručovania je nevyhnutné zabezpečiť a nepretržite udržiavať. Koncept však nevyklučuje dočasnú existenciu už sfunkčnených elektronických osobných schránok v rámci iných existujúcich centrálnych portálových riešení a ich následné premigrovanie na ÚPVS.

Navrhuje sa, aby elektronické osobné schránky boli povinne zriaďované tak pre fyzické osoby – podnikateľov a pre právnické osoby, ako aj pre orgány verejnej správy. Pokiaľ pôjde o povinnosť aktivácie a používania elektronickej osobnej schránky, návrh zákona bude rozlišovať medzi fyzickými osobami - nepodnikateľmi a medzi podnikateľmi, právnickými osobami a orgánmi verejnej správy. Všetky dokumenty, ktoré sa doručujú elektronicky, respektíve vyhotovujú elektronicky, sa budú doručovať do elektronickej osobnej schránky príslušnej osoby aj v prípade, ak nebude mať povinnosť ju na

doručovanie využívať, respektíve, ak by ju na doručovanie nevyužívala. Účinky doručenia by, samozrejme, nastali pri elektronickom doručení, len ak by táto osoba elektronickú osobnú schránku najprv aktivovala (povinne alebo dobrovoľne) a vo všetkých ostatných prípadoch by bolo doručenie do elektronickej osobnej schránky realizované len na účely zachovania histórie a dostupnosti elektronických dokumentov v elektronickej osobnej schránke pre prípadné budúce použitie. Inými slovami, od momentu zriadenia schránky sa bude paralelne doručovať aj do tejto schránky a účinky doručenia sa budú riadiť rozhodnutím či povinnosťou ju aktivovať.

Vo vzťahu k fyzickej osobe - nepodnikateľovi návrh zákona nebude ustanovovať povinné zriadenie elektronickej osobnej schránky, ktoré zabezpečí správca systému elektronických osobných schránok, ale až po požiadaní. Fyzická osoba - nepodnikateľ sa teda môže rozhodnúť, či si dá zriadiť elektronickú osobnú schránku a či dá súhlas na jej aktiváciu a tým následne automaticky na elektronické doručovanie do tejto schránky. Jej deaktivácia bude možná i na jej žiadosť (i opakovane) - na rozdiel od elektronických osobných schránok fyzických osôb - podnikateľov, právnických osôb a orgánov verejnej správy. Bude však nevyhnutné stanoviť pravidlá a spôsoby zamedzenia možným špekulatívnym rozhodnutiam fyzickej osoby o aktivácii alebo deaktivácii elektronickej osobnej schránky vo vzťahu k doručovaniu písomností v rámci konania s cieľom vyhnúť sa úradnému doručeniu písomností. Orgánu verejnej správy a fyzickým osobám - podnikateľom, ako aj právnickým osobám by sa elektronické osobné schránky zriaďovali povinne, pričom by mali zákonom ustanovenú povinnosť ich na elektronické doručovanie využívať. Výnimky by boli ustanovené len pre podnikateľov a právnické osoby, iné ako orgány verejnej správy, ktoré by v prípadoch preukázanej objektívnej nemožnosti využívať elektronickú osobnú schránku mohli byť od tejto povinnosti oslobodení. V prípade podnikateľov a právnických osôb sa povinné zriaďovanie a využívanie analogicky opiera o skutočnosť, že každý podnikateľ a každá právnická osoba musí mať určené miesto podnikania, respektíve sídlo – sú identifikovaní o. i. aj „oficiálnou“ adresou, ktorá slúži nielen na identifikáciu miesta výkonu ich činnosti ale aj na identifikáciu miesta, do ktorého sa im doručuje. Na to nadväzujú napríklad aj fikcie doručenia v rôznych konaniach, ktoré ak sa nepodarí doručiť ani na adresu sídla podľa obchodného registra či iného registra, považujú za doručenie po jej vrátení orgánu verejnej správy. Rovnako v prípade elektronického doručenia, ale neprevzatia (neprečítania) správy do elektronickej osobnej schránky, ak subjekt nepotvrdí prevzatie elektronickej správy do stanoveného počtu dní, elektronický dokument sa bude považovať za doručený obdobne, ako je tomu aj v listinnej podobe.

Návrh zákona upraví aj proces zriaďovania elektronických osobných schránok, za ktorého výkon ako i za zabezpečenie ukladaných dát bude zodpovedný prevádzkovateľ ÚPVS, ktorý o zriadení rozhodne do určitej doby od prejavenia vôle fyzickej osoby - nepodnikateľa, od vzniku právnickej osoby či odo dňa vzniku oprávnenia na podnikanie pri fyzickej osobe podnikateľovi. S tým bude spojené aj prechodné obdobie na účely

zriadenia elektronických osobných schránok existujúcim orgánom verejnej správy, právnickým osobám a podnikateľom, ako aj fyzickým osobám - nepodnikateľom. Návrh zákona ustanoví v rámci procesu zriadenia aj spôsob prevzatia prístupových údajov k schránke a explicitný súhlas s jej aktiváciou. Návrh zákona bude upravovať možnosť odmietnutia prevzatia prístupových údajov a tým odmietnutia aktivácie schránky. V prípade fyzických osôb - nepodnikateľov by bolo prevzatie prístupových údajov tým momentom, keď by vyjadrili súhlas s využívaním elektronickej osobnej schránky. Odmietnutie prevzatia prístupových údajov pre osoby, ktoré majú povinnosť využívať elektronicкую osobnú schránku, by sa naopak viazalo na rovnaké dôvody, pri ktorých splnení je možné požiadať o deaktiváciu či zrušenie schránky. Samotné zriadenie elektronickej osobnej schránky sa navrhuje nespôplatiť.

Návrh zákona ustanoví aj podmienky vzťahu medzi zriaďovateľom schránky a osobou, pre ktorú bola zriadená, pričom tento vzťah sa navrhuje upraviť ako výlučné oprávnenie tejto osoby bezodplatne užívať schránku na účel, na ktorý je zriadená, a to po celú dobu jej existencie. Návrh zákona upraví aj podmienky prístupu k obsahu schránky, a to najmä z pohľadu ochrany listového tajomstva, respektíve tajomstva prepravovaných správ. S tým bude súvisieť aj úprava oprávnení vstupovať do schránky v mene osoby, pre ktorú bola zriadená a pre iné orgány výlučne v rozsahu, v ktorom osobitné predpisy umožňujú prelomenie ochrany listového tajomstva.

Počas doby existencie schránky bude uložená povinnosť správcovi zabezpečovať jej trvalú funkčnosť a dostupnosť. Povinnosti zabezpečenia funkčnosti, bezpečnosti a dostupnosti bude zodpovedať právo osôb, ktoré schránky užívajú, domáhať sa splnenia tejto povinnosti a ak im jej nesplnením vznikne škoda, aj náhrady škody. Zodpovednosť za uvedenú škodu možno vo význame všeobecnej zodpovednosti za škodu podriaďiť pod Občiansky zákonník a tiež čiastočne pod zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V prípade spôsobenej škody by zodpovednosť mal niesť ten, kto ju svojim konaním zaviniť, t. j. prevádzkovateľ ÚPVS, IOM, prípadne iného prístupového komponentu, v prípade úmyselného konania nie je dotknutá právna zodpovednosť konkrétnej fyzickej osoby. Pre prípad odcudzenia či hrozby zneužitia prístupových údajov návrh zákona upraví povinnosť prevádzkovateľa jednak zablokovat' používanie prístupových údajov a tiež vydanie nových prístupových údajov – či už pôjde o odcudzenie údajov, neoprávnený prístup do schránky alebo iné. Na uvedené ako aj na ďalšie podobné prípady budú vypracované prevádzkové pravidlá autorizovaného prístupu k údajom a ich ochrany pred zneužitím (bezpečnostný projekt).

Vzhľadom na to, že schránky budú zriaďované de facto pre všetky subjekty, návrh zákona bude zrušenie schránky viazať na objektívne skutočnosti, akými sú smrť, vyhlásenie za mŕtveho alebo pozbavenie či obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pri fyzickej osobe alebo zánik oprávnenia na podnikanie pri právnickej osobe. Pri právnických osobách budú upravené aj rôzne variácie zmeny schránky, viazané najmä na

splynutie, zlúčenie či rozdelenie a tomu zodpovedajúco upravený „prechod“ schránky či jej obsahu na jej právneho nástupcu. Pri fyzickej osobe obdobne na dedičov. Pri zrušení schránky bude upravená prechodná doba, počas ktorej schránka bude zachovaná, pokiaľ ide o jej obsah, ale nebude funkčná na účely doručovania – ide napríklad o situácie po smrti fyzickej osoby, kde je potrebný určitý časový priestor aj na usporiadanie korešpondencie a podobne. Inými slovami, proces zrušenia by bol nezvratný, pričom by však ešte po určitý čas bol obsah schránky dostupný oprávneným osobám. Vzhľadom na to, že schránka sa z rôznych dôvodov môže nachádzať v stave dočasnej deaktivácie, návrh zákona tieto situácie spojí s oslobodením od elektronického doručovania a jeho nahradením doručovaním v papierovej podobe.

Keďže osobitne v prípade fyzických osôb - podnikateľov, ktorými bude elektronická osobná schránka využívaná povinne, môžu z toho plynúce konzekvencie vo vzťahu k elektronickému doručovaniu spôsobiť ťažkosti, návrh zákona ustanoví možnosť na žiadosť takejto osoby zrušiť schránku. Táto možnosť bude spojená s preukázaním objektívnej nemožnosti alebo značne sťaženého prístupu k využívaniu schránky v pomeroch tejto fyzickej osoby.

Tým, že miestna pôsobnosť zákona je obmedzená na Slovenskú republiku, zahraničné subjekty etablované na Slovensku tu majú sídlo svojej organizačnej zložky. Subjekty vykonávajúce cezhraničné poskytovanie služieb a rovnako zahraničné orgány verejnej správy nebudú mať ex lege zriadenú elektronickú osobnú schránku v Slovenskej republike, ale sa im budú písomnosti doručovať písomne (neelektronicky). Doručovanie do zahraničných elektronických osobných schránok bude ale principiálne možné a bude závisieť od stavu interoperability jednotlivých ISVS, resp. bilaterálnych dohôd.

Na účely zabezpečenia elektronického doručovania sa ustanoví aj vedenie registra elektronických osobných schránok, ktorý bude viesť prevádzkovateľ ÚPVS.

3.7 Doručovanie a jeho inštitúty

Oddelene od zriadenia elektronickej osobnej schránky na doručovanie bude upravený súhlas s aktiváciou elektronickej osobnej schránky. Návrh zákona ustanoví, že vždy, ak osoba iniciuje konanie elektronicky a zároveň neurčí inak, ustanoví sa právna fikcia súhlasu s elektronickým doručovaním v tomto konaní. Voľbou elektronickej komunikácie si osoba zvolí tento spôsob komunikácie pre celé dané konanie, keďže sa legitímne predpokladá, že má aktivovanú elektronickú osobnú schránku a je spôsobilá túto schránku efektívne využívať. S uvedeným bude spojená povinnosť zabezpečiť pre túto osobu vždy možnosť pri podávaní podania vylúčiť elektronické doručovanie.

Pri doručovaní do elektronickej osobnej schránky si jej vlastník nastaví spôsob notifikácie, ktorá mu bude zasielaná, ak do schránky bol umiestnený elektronický dokument vyžadujúci doručenie. Táto notifikácia však má výhradne informatívny charakter a nemá žiadne právne účinky. Pôjde najmä o notifikáciu SMS správou na

mobilné telefónne číslo, notifikáciu e-mailom na e-mailovú adresu, alebo kombináciu oboch možností.

3.7.1 *Miesto doručovania a adresát*

Miestom, respektíve ekvivalentom adresy, na ktorú sa doručuje elektronickým spôsobom, bude podľa návrhu zákona výhradne elektronická osobná schránka, a to tak v prípade súkromného subjektu, ako aj v prípade orgánu verejnej správy. Návrh zákona by ustanovil, že ak sa doručuje orgánu verejnej správy, je na účely doručovania elektronických správ relevantnou jeho adresa na elektronické doručovanie – elektronická osobná schránka, ktorá je publikovaná na ÚPVS. Obdobne, ak ide o doručovanie súkromnému subjektu, relevantnou je adresa jeho elektronickej osobnej schránky, zriadenej podľa návrhu zákona. Doručovanie do elektronickej osobnej schránky by bolo považované za doručovanie do vlastných rúk, so všetkými účinkami, ktoré s tým iné zákony spájajú.

Pokiaľ ide o adresáta, návrh zákona by mal ustanoviť, že pri elektronickom doručovaní sa nedoručuje rozdielnym spôsobom fyzickej osobe a právnickej osobe, napríklad pokiaľ ide o opakované doručenie či oprávnenie na preberanie zásielok, ani orgánu verejnej správy. Ustanovením doručovania do elektronickej osobnej schránky by odpadla potreba osobitnej identifikácie adresáta či osoby, ktorá je oprávnená prebrať elektronické správy, pretože tieto otázky by boli riešené v rámci funkcionality elektronickej osobnej schránky.

3.7.2 *Moment doručenia a fikcie doručenia*

Návrh zákona nebude vstupovať do procesných lehôt, ktoré sa odvíjajú od momentu doručenia. Dĺžka lehoty zostane podľa iného predpisu, ale jej začiatok a koniec, respektíve skutočnosť, s ktorou je začiatok a koniec spojený, sa v elektronickom doručovaní upraví jednotne v návrhu zákona.

Pokiaľ ide o doručovanie orgánu verejnej správy, návrh zákona by mal ustanoviť moment doručenia ako moment, keď je elektronická správa k dispozícii, prístupná v elektronickej osobnej schránke orgánu verejnej správy. Obdobne by mal byť moment doručenia upravený vo vzťahu k doručovaniu súkromným subjektom v prípadoch, kedy sa nevyžaduje doručenie do vlastných rúk. Dokumenty, doručované do vlastných rúk, by sa na účely elektronického doručovania považovali za doručené momentom, keď ich adresát potvrdí prevzatie v elektronickej osobnej schránke a tento je mu následne prístupný. Určenie momentu doručenia by malo byť vlastnou funkcionalitou príslušného modulu ÚPVS.

Vo vzťahu k fikcii doručenia bude návrh zákona upravovať podmienku použitia tejto fikcie, viazanú na „zdržiavanie sa adresáta v mieste doručenia“ na účely elektronického doručovania. Inými slovami, ustanoví elektronický ekvivalent „zdržiavania sa v mieste doručenia“. Na účely elektronického doručovania nebudú mať význam rozličné odchýlky

spojené s nemožnosťou zistiť adresu či s nemožnosťou na adresu pobytu doručovať, keďže elektronické doručovanie sa uplatní len vtedy, ak bude existovať elektronická osobná schránka ako miesto doručenia. Z rovnakého dôvodu budú pri elektronickom doručovaní vylúčené fikcie doručenia spojené s momentom vrátenia sa nedoručenej zásielky orgánu verejnej správy. Rovnako na účely fikcie doručenia, vzhľadom na extrémnu náročnosť preukazovania, návrh zákona vylúči možnosť odmietnutia prevzatia zásielky, respektíve na účely nastúpenia fikcie doručenia bude táto možnosť irelevantná. Návrh zákona teda bude na účely fikcie doručenia pri elektronickom doručovaní posudzovať len situáciu, kedy sa elektronická správa nachádzala v elektronickej osobnej schránke, adresát mal objektívne možnosť elektronickú správu „prevziať“ ale v lehote, ktorú iný zákon ustanovuje ako lehotu na uloženie zásielky, nebola elektronická správa adresátom „prevzatá“. Začiatok lehoty na prevzatie by sa počítal odo dňa možnosti prevzatia a posledný deň takejto lehoty je dňom doručenia.

3.7.3 *Preukázanie doručenia*

Návrh zákona bude z hľadiska fikcie doručenia a vôbec realizácie elektronického doručovania vychádzať z funkcionality elektronickej osobnej schránky, ktorá musí zabezpečiť

- a) identifikáciu momentu, od ktorého je možné elektronickú správu prevziať (t. j. vloženie elektronického dokumentu do elektronickej osobnej schránky),
- b) počítanie lehôt, respektíve určenie začiatku a konca príslušnej lehoty a
- c) oznamovanie prevzatia zásielky, respektíve uplynutia lehoty na prevzatie zásielky, teda oznamovanie momentu doručenia.

Preukazovanie momentu doručenia bude realizované osobitným elektronickým dokumentom, elektronickou doručenkou elektronicky podpísanou preberajúcou osobou. Elektronická doručenka bude vytvorená a zaslaná odosielateľovi aj ak dôjde k fikcii doručenia osobitne vygenerovanou správou, teda ak márne uplynie lehota na prevzatie.

3.7.4 *Doručovanie verejnou vyhláškou*

Na účely doručovania formou verejnej vyhlášky, respektíve doručenia na úradnej tabuli sa navrhne ustanoviť inštitút elektronickej úradnej tabule na ÚPVS (realizovanej v rámci Národného projektu Elektronické služby spoločných modulov ÚPVS a prístupových komponentov). Účelom je zabezpečiť jednotné miesto na doručovanie týmto spôsobom. Zákon zároveň ustanoví fikciu na účely elektronickej verejnej správy, na ktorej základe ak sa podľa iných zákonov má doručovať verejnou vyhláškou, respektíve vyvesením na úradnej tabuli, v prípade služieb poskytovaných elektronicky bude podmienka takéhoto doručovania splnená sprístupnením doručovaného elektronického dokumentu na centrálnej elektronickej tabuli ÚPVS.

3.8 Konverzia

Návrh zákona ustanoví spôsob a podmienky konverzie dokumentu z listinnej do elektronickej podoby a elektronického dokumentu do listinnej podoby. Konverzia dokumentu vykonaná spôsobom podľa návrhu zákona bude obdobou vidimácie a návrh zákona ustanoví, že výsledný, konvertovaný dokument bude mať platnosť originálu a bude použiteľný na právne účely v rovnakom rozsahu, ako originál.

Pokiaľ ide o spôsob vykonania konverzie, návrh zákona ustanoví druhovo a aj s odkazom na úpravu podrobností vo vykonávacom právnom predpise, použiteľné postupy, ako aj schválené formáty na účely konverzie. Z hľadiska použitých nástrojov bude dôležitým najmä zachovanie celého obsahu originálu a zabezpečenie celistvosti konvertovaného výstupu. Pôjde teda o požiadavky na technické, organizačné a bezpečnostné podmienky vykonávania konverzie.

Návrh zákona tiež ustanoví okruh oprávnených osôb, ktoré budú môcť konverziu vykonávať. Navrhuje sa, aby sa analogicky použili ustanovenia § 7 až 9 zákona o informačných systémoch verejnej správy, pokiaľ ide o vydávanie výstupov z informačných systémov verejnej správy, keďže táto činnosť je vo svojich dôsledkoch de facto konverziou určitých typov elektronických dokumentov do listinnej podoby. S ustanovením oprávnených osôb bude súvisieť aj úprava spôsobu vedenia evidencie konvertovaných dokumentov a náležitosti tzv. osvedčovacej doložky, osvedčujúcej pravosť konvertovaného dokumentu a správnosť konverzie.

Dokumenty vyhotovované v listinnej podobe (napr. rozhodnutia) budú mať originálne túto listinnú podobu, nebudú teda predstavovať iba skonvertovaný elektronický dokument. Návrh zákona však bude ustanovovať osobitný druh konverzie dokumentu, ktorým bude hromadná, automatizovaná konverzia elektronických dokumentov do listinnej podoby na účely doručovania inak ako elektronicky. V prípadoch, ak dokument bol vyhotovený iba v elektronickej podobe a neskôr má byť podľa iného právneho predpisu predložený v listinnej podobe príslušnému orgánu, je táto povinnosť splnená predložením jeho odvodenej konverzie do listinnej podoby. Často sa bude jednať o naskenované dokumenty, kde boli ich listinné originály po uplynutí archivačnej lehoty vyradené z archivovania (skartované). Validitu elektronického dokumentu bude garantovať orgán verejnej správy, ktorý ho vytvoril a bude potvrdená elektronickým podpisom vytvoreným na báze kvalifikovaného certifikátu konajúcej osoby. Zákon okrem náležitosti tejto konverzie ustanoví náležitosti osvedčovacej doložky a skutočnosť, že takto konvertovaný výstup je z hľadiska právnych účinkov rovnocenný elektronickému dokumentu, z ktorého bola listinná podoba vytvorená.

3.9 Platenie poplatkov

Podľa § 2 písm. j) zákona o informačných systémoch verejnej správy zabezpečuje ÚPVS aj funkcie elektronických platieb daní a poplatkov. Platná právna úprava v podstate bez výnimky umožňuje úhradu poplatkov formou bezhotovostného prevodu. Okrem uvedeného zákon o súdnych poplatkoch, v § 9 ods. 8 vo veciach obchodného registra ustanovuje ÚPVS ako spôsob úhrady poplatku pri elektronických podaniach. Obdobne § 7 ods. 8 zákona o správnych poplatkoch ustanovuje deň platby pri úhrade správneho poplatku prostredníctvom ÚPVS.

Návrh zákona v intenciách vyššie uvedeného zjednotí spôsob úhrady poplatkov pri elektronickej komunikácii s orgánmi verejnej správy tak, že tieto poplatky, respektíve poplatková povinnosť sa bude realizovať prostredníctvom platobného modulu ÚPVS.

Následne návrh zákona ustanoví moment úhrady poplatku, ktorým bude odpísanie prostriedkov z účtu poplatníka, respektíve žiadateľa a v spojitosti s tým upraví mechanizmus povinností a záruk na strane ÚPVS vo vzťahu k zúčtovaniu realizovaného príkazu na úhradu, vo vzťahu k informovaniu príslušného orgánu a garancie dostatku prostriedkov na účte a realizácie platby v prospech orgánu verejnej správy. Tieto operácie budú zabezpečené on-line spárovaním reťazca verifikačných platobných prvkov platobného reťazca s alternatívnym zabezpečením kreditným systémom navoleného minimálneho transakčného zostatku.

Návrh zákona tiež ustanoví, že informácia od ÚPVS, ktorá osvedčuje zadanie príkazu na úhradu poplatku, bude pre orgány verejnej správy na účely realizácie spoplatneného úkonu práve tým momentom, keď sa dozvedia o uhradení poplatku a budú povinné úkon vykonať – inými slovami, poplatok sa bude považovať za zaplatený momentom odpísania. Na účely realizácie úkonu bude transakcia vykonaná po doručení informácie o prijatí príkazu na úhradu poplatku a zábezpeku „reálnej“ úhrady (pripísania na účet konajúceho orgánu). Systém bude garantovať správnosť uvedených údajov na strane ÚPVS, respektíve inštitúcie realizujúcej samotnú platbu. Plošné rozšírenie realizácie elektronickej platby poplatkov je však závislé na širšej účasti bankového sektora, aby táto forma platieb mohla mať všeobecný charakter.

Návrh zákona tiež ustanoví inštitút hromadných úhrad, ktorý bude definovať spôsob pripisovania poplatkov na účet príslušného orgánu. Pri úhrade viacerých dokladov naraz je totiž vhodné použiť práve funkciu hromadnej úhrady. Najčastejšie sa vyskytujú dva typy hromadných úhrad: uhradenie viacerých poplatkov naraz a zápočet, čiže uhradenie príjmových a výdavkových dokladov vystavených na jeden subjekt.

Vzhľadom na to, že úhrada poplatku bude realizovaná vždy bezhotovostným prevodom a v snahe minimalizovať zaťaženie poplatkami za takéto prevody, bude ustanovený spôsob, ktorým sa zaplatené poplatky pripíšu na účet príslušného orgánu vždy v ustanovenom časovom intervale ako celá suma, zaplatená v predchádzajúcom časovom

období a následne sa na základe údajov zadaných pri platbe, spárujú s konaniami či úkonmi, za ktoré boli zaplatené.

3.10 Prístupové komponenty

Pokiaľ ide o prístupové komponenty, statusová úprava dvoch „centrálnych“ prístupových komponentov je ustanovená v zákone o informačných systémoch verejnej správy – ide o ÚPVS a o integrované obslužné miesto. Pokiaľ ide o úpravu ich postavenia, úprava v zákone o informačných systémoch verejnej správy bude zachovaná, avšak pokiaľ ide o úpravu takpovediac procesnú, úpravu postupov a spôsobov ich „zapojenia“ do procesov elektronickej verejnej správy, toto sa navrhuje upraviť v návrhu zákona, spolu s úpravou činnosti osvedčujúcich osôb, ktorá je v zákone o informačných systémoch verejnej správy iba čiastková.

Zákon o informačných systémoch verejnej správy ustanovuje vo vzťahu k ÚPVS jeho postavenie v rámci ISVS a ustanovuje jeho správcu a prevádzkovateľa. Na účely návrhu zákona sa preto navrhuje ustanoviť ÚPVS a jeho jednotlivé moduly, ktoré zabezpečujú funkcie ÚPVS definované zákonom, ako hlavný spôsob komunikácie s orgánom verejnej správy na účely elektronickej verejnej správy.

Pokiaľ ide o integrované obslužné miesta, platná právna úprava v zákone o informačných systémoch verejnej správy je postačujúca aj pokiaľ ide o procesné aspekty výkonu činnosti integrovaných obslužných miest. Vychádzajúc však z predpokladu, že samotný spôsob výkonu ich činnosti môže v budúcnosti podliehať zmenám, návrh zákona ustanoví procesné aspekty činnosti integrovaných obslužných miest, pri zachovaní ich základnej statusovej úpravy v zákone o informačných systémoch verejnej správy i v pripravovanej vyhláške o integrovaných obslužných miestach. Z hľadiska procesnej úpravy pôjde o ustanovenie podmienok a spôsobu výkonu ich činnosti, teda samotný postup, akým budú zabezpečovať asistovanú komunikáciu s orgánom verejnej správy vrátane spôsobu identifikácie a autentifikácie žiadateľa, autorizácie podaní, prístupu k elektronickej osobnej schránke žiadateľa, vykonávania činnosti osvedčujúcej osoby a súvisiacich otázok, spojených s poskytovaním služieb žiadateľom.

Zákon teda nebude vylučovať iné existujúce prístupové komponenty, ktorých prostredníctvom orgány verejnej správy poskytujú svoje elektronické služby (napríklad jednotné kontaktné miesta podľa zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu, IOM a pod.). Predpokladá sa však, že služby týchto alternatívnych centrálnych riešení môžu byť v prvej fáze napojené na ÚPVS a zdieľať jeho dátové zdroje a časom po technologickom dobudovaní ÚPVS môžu byť celé premigrované na ÚPVS.

3.11 Uchovávanie elektronických dokumentov a elektronická registratúra

Predmetná oblasť je upravená podrobne v osobitných predpisoch a návrh zákona nebude z vecnej stránky do tejto úpravy priamo vstupovať. Z platnej legislatívy regulujúcej

registratúry a archívnictvo vyplýva, že pre vedenie registratúr v elektronickej podobe, respektíve pre vytváranie registratúrnych záznamov v elektronickej podobe nie sú zákonné prekážky. Rovnako nie sú prekážky pre dlhodobé uchovávanie dokumentov v elektronickej podobe – v tejto oblasti existuje platný právny rámec pre akreditovanú certifikačnú službu, ktorou je dlhodobé uchovávanie elektronických dokumentov podpísaných zaručeným elektronickým podpisom. Vychádzajúc z uvedeného je potrebné upraviť jednak povinnosť vedenia registratúry v elektronickej podobe pre orgány verejnej správy a verejnej moci a s tým je spojená potreba úpravy podmienok takéhoto vedenia registratúry. Vzhľadom na to, že podmienky a spôsob vedenia registratúry nie sú a nemajú byť predmetom úpravy návrhu zákona, návrh zákona ustanoví len povinnosť vedenia registratúry a vytvárania registratúrnych záznamov v elektronickej, respektíve konverzie záznamov do elektronickej podoby tam, kde orgán verejnej správy vykonáva verejnú moc elektronicke. Povinnosť konverzie záznamov s tzv. „znakom hodnoty A“ (budúceho archívneho dokumentu) do elektronickej podoby nie je samozrejme dôvodom na zničenie listinného originálu.

Na výkon vyššie uvedenej povinnosti je možné využiť akreditovanú certifikačnú službu dlhodobého uchovávania elektronických dokumentov podľa zákona o elektronickej podpise. Treba však doriešiť bezpečnostné otázky týkajúce sa rozsahu správy dokumentov verejných orgánov, fyzických i právnických osôb súkromným podnikateľským subjektom (certifikačnou autoritou), a to napriek právnej povinnosti akreditovanej certifikačnej autority zabezpečiť, aby uchovávané dokumenty neboli bez súhlasu ich vlastníka poskytnuté tretej strane.

Predmetná úprava si zrejme vyžiada čiastočnú úpravu aj v osobitných predpisoch, najmä pokiaľ ide o určenie orgánu verejnej správy, ktorý túto akreditovanú službu bude zabezpečovať pre iné orgány verejnej správy, prípadne rozšírenie terajšej kompetencie Národného bezpečnostného úradu podľa § 10 ods. 2 písm. l) zákona o elektronickej podpise. Samotné zavedenie povinnosti vedenia elektronickej registratúry si vyžiada okrem čiastkových legislatívnych zmien aj technické opatrenia, preto táto povinnosť bude pokiaľ ide o účinnosť odložená, respektíve zavedená zhodne so skončením prechodného obdobia na poskytovanie elektronických služieb, len ak to technické možnosti (napr. hardvérové a softvérové vybavenie, infraštruktúra) dovoľujú.

Bude potrebné riešiť aj vzájomnú výmenu elektronických právne relevantných informácií medzi ISVS. Každá výmena elektronických právne relevantných dokumentov (rozhodnutia, potvrdenie, vyjadrenia), ktoré sú podpísané zaručeným elektronickým podpisom medzi ISVS v rámci orgánov verejnej správy by mali byť uložené v registratúre ako riadne registratúrne záznamy.

Na účely archivovania elektronických registratúrnych záznamov orgánu verejnej správy návrh zákona ustanoví inštitút hodnoverného archívu, do ktorého budú vyradované dokumenty zo systému registratúr a tieto budú vedené ako archívne dokumenty. Budú v

ňom vyrad'ované historicky hodnotné dokumenty, to znamená registratúrne záznamy so znakom hodnoty A po ukončenom vyrad'ovacom konaní, v ktorom by sa ukladali elektronicky vzniknuté archívne dokumenty (elektronické archívne fondy, resp. elektronické časti archívnych fondov) v správe jednotlivých, štátnych archívov. Ak archivovaný dokument obsahuje ďalšie náležitosti (napríklad elektronické podpisy, osvedčenia a pod.), tieto sa po preverení platnosti prevedú do formy umožňujúcej zachovať informačný obsah jednotlivých náležitostí archivovaného elektronického dokumentu.

Samotné dlhodobé uchovávanie elektronických registratúrnych záznamov sa bude realizovať buď centrálne na ÚPVS alebo alternatívne na príslušných orgánoch verejnej správy s metadátoými výstupmi do centrálneho metainformačného systému verejnej správy. Pripravuje sa modul dlhodobého ukladania elektronických registratúrnych záznamov, ktorý je podľa Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy jednou zo základných súčastí ÚPVS.

Postup pri preberaní registratúrnych záznamov bude obsahovať preverenie náležitostí dokumentu a pripojenie informácie o stave dokumentu v čase jeho vyradenia do archívu a uloženie spolu s touto informáciou spôsobom, ktorý zabezpečí nezmeniteľnosť takto uloženého dokumentu.

Hodnoverný archív zabezpečí zachovanie integrity a informačného obsahu uchovávaných dokumentov a náležitostí týchto dokumentov. Táto osobitná úprava sa navrhuje z dôvodu snahy o zamedzení potreby neustáleho „predpodpisovania“ archívnym zaručeným elektronickým podpisom, t. j. pôjde o iný typ uchovávania, ako pri akreditovanej certifikačnej službe dlhodobého uchovávania elektronických dokumentov podľa zákona o elektronickom podpise. Správcom hodnoverného archívu bude ministerstvo vnútra, pričom podrobnosti o náležitostiach a podmienkach certifikácie tohto archívu, ustanoví vykonávací predpis.

3.12 Registre a evidencie

Z hľadiska registrov a evidencií návrh zákona ustanoví povinnosť pre každý orgán verejnej správy viesť register rozhodnutí, ktorý bude sprístupnený v elektronickej podobe pre oprávnené osoby. Oprávnenou osobou sú subjekty, ktorých sa predmetné rozhodnutie týka, ako aj ďalšie orgány ustanovené osobitnými právnymi predpismi, napríklad ktoré dané rozhodnutie využívajú pre vlastné rozhodovacie procesy alebo na účely predkladania ako príloh podania.

Návrh zákona súčasne bude definovať základné registre, ktoré sú pre elektronickeú verejnú správu nevyhnutné, a to

- Register fyzických osôb,
- Register podnikateľov a právnických osôb,
- Register priestorových informácií
- Register adries

Tieto registre budú vedené v elektronickej podobe a údaje z nich elektronicky prístupné pre oprávnené osoby.

Charakter registrov ako základných, respektíve ich výber ako základných spočíva v tom, že ide o taký druh údajov, ktoré sú pre výkon verejnej správy nevyhnutné a zároveň ide o údaje, ktoré majú prierezový charakter, keďže budú využívané nielen v mnohých procesoch verejnej moci, ale najmä v mnohých iných registroch a evidenciách vedených orgánmi verejnej správy. Z tohto dôvodu bude okrem orgánu verejnej správy, do ktorého kompetencie bude vedenie konkrétneho registra spadať, definovaný aj orgán verejnej správy, ktorý bude zodpovedať za správu informačného systému základných registrov, ktorý bude slúžiť na zabezpečenie zdieľania údajov medzi jednotlivými základnými registrami a ostatnými registrami a evidenciami vedenými orgánmi verejnej správy, ako aj správu prístupových oprávnení, komunikáciu a zmeny údajov medzi základnými registrami, správu riešenia konfliktov a iné. Pôjde teda o svojho druhu centrálny back-office základných registrov.

Údaje obsiahnuté v základných registroch by mali byť orgánmi verejnej správy v rámci konania získavané priamo z nich, ak sú na konkrétne konanie potrebné. Vyžadovať takéto údaje od samotných účastníkov konania by mali orgány len ak sa údaje v registroch nenachádzajú, sú nekompletné alebo existujú pochybnosti o ich správnosti či aktuálnosti. Nevyhnutným aspektom výmeny údajov je interoperabilita ISVS, čiže schopnosť používať informácie a funkcie iného informačného systému používaním spoločných štandardov ISVS za účelom podpory poskytovania elektronických služieb. Štandardy ISVS prijaté medzinárodnými štandardizačnými inštitúciami (CEN, CENELEC, ETSI), na ktoré reflektuje i slovenská verejná správa prostredníctvom vydávania svojich technických predpisov, zabezpečujú základnú interoperabilitu ISVS na technologickej úrovni. Napríklad pripravovaný Národný zdravotný informačný systém v rámci projektu eHealth takýmto spôsobom po svojom dobudovaní zabezpečí cezhraničnú interoperabilitu systémov elektronických zdravotných záznamov so zahraničnými zdravotníckymi systémami, podobne sa ráta s dobudovaním cezhraničnej interoperability elektronického podpisu podľa Akčného plánu pre elektronický podpis a prijatých technických štandardov, alebo s výmenou dát v rámci Informačného systému vnútorného trhu (IMI) a pod.

Pre rozhodovania v prípade rozporov medzi údajmi v základných registroch budú stanovené detailné postupy. Vo vzťahu k zápisu údajov do základných registrov návrh zákona ustanoví, ktoré listiny a skutočnosti sú pre vykonanie zápisu a jeho zmeny relevantné, pričom oprávnenie na vykonanie zápisu bude mať len orgán verejnej správy, ktorý bude daný register spravovať. Tento vecne príslušný orgán bude tiež rozhodovať v prípade konfliktov medzi zapísanými údajmi a skutočným stavom, ak predmetný konflikt vecne patrí do jeho pôsobnosti. Vo vzťahu k riešeniu konfliktov medzi údajmi v dvoch či viacerých základných registroch, bude oprávnený konať orgán verejnej

správy, ktorý spravuje systém základných registrov. Nebude však vecne hodnotiť dokumenty a dôkazy iných orgánov. Zákon zároveň ustanoví povinnosť iniciovať zmenu referencovaného údaje vo všetkých ostatných registroch, v ktorých sa vedie, ak sa táto zmena vykoná v základnom registri, čo zabezpečí jednotné a konzistentné sumy údajov vo vzťahu k jednej osobe či veci/skutočnosti.

Vo vzťahu k zapísaným údajom bude naďalej platiť, že tieto údaje sú považované za pravdivé a správne, kým nie je preukázaný opak a výstupy z týchto registrov budú verejnými listinami majúcimi potenciál osvedčiť právne relevantným spôsobom v nich deklarované skutočnosti. Vzhľadom na charakter návrhu zákona, ako aj z dôvodu potreby rozšírenia a doplnenia úpravy elektronických výstupov z registrov a evidencií, ktoré sú informačnými systémami verejnej správy, návrh zákona prevezme úpravu odpisov a výstupov z informačných systémov verejnej správy podľa § 7 až 9 zákona o informačných systémoch verejnej správy a doplní ju v tom zmysle, že výstupy, ktoré sú vydané z odpisov z informačných systémov verejnej správy sú na právne účely použiteľné rovnako, ako „výstupy“, vydávané z týchto registrov a evidencií podľa osobitných predpisov. Inými slovami, keďže odpis z obchodného registra podľa zákona o informačných systémoch verejnej správy obsahuje relevantné údaje, totožné s údajmi v obchodnom registri a generované príslušným registrovým súdom, tak výstup z tohto odpisu, vydaný osvedčujúcou osobou, má rovnakú právnu silu ako výpis z obchodného registra, vydaný registrovým súdom.

Bude vytvorený centrálny systém evidencie rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorý bude obsahovať metaúdaje o všetkých rozhodnutiach, umožňujúcim dohľadať samotné rozhodnutie na príslušnom orgáne i s k nemu prináležiacimi podkladmi. Uvedený systém bude modulom centrálného metainformačného systému verejnej správy, resp. alternatívne bude tvoriť modul ÚPVS.

Bude tiež stanovený postup pri poskytovaní údajov z registrov elektronickými kanálmi tak, ako poskytované údaje boli právne relevantné – primárne pre potreby komunikácie medzi dvoma orgánmi verejnej správy.

Nevyhnutne však bude potrebné vytvoriť systém jednoznačných (bezvýznamových) identifikátorov. Identifikátor fyzických osôb je základným identifikátorom, ktorý bude jednoznačne identifikovať fyzickú osobu. V súčasnosti sa v SR podľa zákona č. 301/1995 Z. z. o rodnom čísle v znení zákona č. 515/2003 Z. z. používa všeobecný identifikačný údaj fyzickej osoby rodné číslo, ktoré zabezpečuje jednoznačnosť osobných údajov v informačných systémoch. Na báze rodného čísla ako jednoznačného identifikátora fyzickej osoby a zároveň ako hlavného vyhľadávacieho kritéria v rámci informačných systémov pracuje v SR celý rad registrov.

Riešenie jednoznačného identifikátora fyzických osôb nie je v SR v súčasnosti implementované a neexistuje ani základný zoznam požiadaviek a špecifikácia takehoto riešenia. Špecifikácia technického riešenia je preto v súčasnosti obsahom národného projektu „Informačný systém Identifikátora fyzických osôb“ v gescii ministerstva vnútra.

V súčasnosti sa používa viacero typov identifikátorov fyzickej osoby. Identifikátor založený na dátume narodenia, čísle sociálneho zabezpečenia a pod., alebo bez používania jediného univerzálneho identifikátora občana. Identifikátor je potrebné riešiť nezávisle na súčasných identifikátoroch iných ISVS. Tento krok predpokladá harmonizáciu údajovej základne informačných systémov voči registru obyvateľov. Generovanie jednoznačného identifikátora fyzických osôb by malo prebiehať na základe kryptografickej funkcie s tajným kľúčovým parametrom, ktorý bude mať k dispozícii iba správca informačného systému. Pre zamedzenie kolízie, t. j. vygenerovanie totožných identifikátorov bude navrhnutý mechanizmus opakovaného generovania, ktorý toto riziko plne eliminuje. Zavedenie novej sústavy identifikátorov fyzických osôb (to znamená základného jednoznačného identifikátora, sektorových identifikátorov a bezvýznamového jednoznačného identifikátora fyzickej osoby) upraví tvorbu, pridelenie a používanie novej sústavy identifikátorov, ich premietnutie do osobných dokladov a do informačných systémov.

4 Stručný náčrt systému právnej úpravy e-governmentu v Českej republike

Právna úprava oblasti elektronickej verejnej správy v Českej republike je relevantná jednak z dôvodu príbuznosti právnych systémov a výkonu verejnej správy v oboch štátoch vrátane jej regulácie a tiež z dôvodu už existujúcich poznatkov z jej aplikácie. Vzhľadom na zameranie tohto materiálu nie je namieste podať rozsiahly komparatívny prehľad aplikačných skúseností a podrobností právnej úpravy. Na tomto mieste sa teda predkladateľ obmedzí na stručný náčrt systému, akým k zákonnej regulácii elektronickej verejnej správy v Českej republike pristúpili.

Z hľadiska systematiky právnej úpravy e-governmentu v Českej republike je okrem zákonov č. 106/1999 Sb. o slobodnom prístupe k informáciám a č. 227/2000 Sb. o elektronickej podpise vrátane vykonávacích predpisov k nim, možné hovoriť najmä o troch zákonoch – (i) zákon č. 365/2000 Sb. o informačných systémoch verejnej správy, (ii) zákon č. 300/2008 Sb. o elektronickej úkonoch a autorizovanej konverzii dokumentov (ďalej len „zákon o elektronickej úkonoch a autorizovanej konverzii dokumentov“) a (iii) zákon č. 111/2009 Sb. o základných registroch (ďalej len „zákon o základných registroch“).

Zákon č. 365/2000 Sb. o informačných systémoch verejnej správy je možné z hľadiska obsahu považovať za obdobu slovenského zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy. Obsahuje úpravu vedenia a podmienok vedenia ISVS, ustanovuje ústredný orgán verejnej správy s koordinačnými a kontrolnými právomocami, konštituuje portál verejnej správy a kontaktné miesto verejnej správy, upravuje systém vydávania výstupov z ISVS a činnosť osvedčujúcich osôb, ako aj pravidlá pre akreditáciu a poverovanie atestačných stredísk k realizácii atestácií, základné pravidlá pre udeľovanie atestov a činnosť atestačných stredísk.

Zákon o elektronických úkonoch a autorizovanej konverzii dokumentov obsahuje právnu úpravu, postavenú na dvoch ťažiskových oblastiach – elektronické osobné schránky a komunikácia ich prostredníctvom a konverzia dokumentu listinného do elektronickej podoby a naopak. Predmetný zákon teda nepredstavuje komplexnú a ucelenú „paralelnú“ úpravu listinného spôsobu výkonu verejnej správy, ale „len“ úpravu jedného z jej inštitútov, ktorým je doručovanie a nepriamo aj využívanie elektronických dokumentov v komunikácii orgánu verejnej správy s občanom a naopak. Samotná úprava elektronických osobných schránok je úpravou relatívne komplexnou, čo do jednotlivých inštitútov. Vo vzťahu ku konverzii dokumentu predmetný zákon upravuje okrem oprávnených osôb aj postup pri konverzii, jej právne účinky a formálne náležitosti osvedčovacích doložiek a evidencií.

Zákon o základných registroch okrem inštitucionalizovania štyroch základných registrov a orgánov verejnej správy zodpovedných za ich napĺňanie a správu, ustanovuje najmä referenčný charakter údajov v týchto registroch vo vzťahu k výkonu verejnej správy ostatnými orgánmi verejnej správy. Ustanovuje rovnako spôsob poskytovania údajov z týchto registrov vrátane povinnosti orgánov verejnej správy využívať údaje z registrov, ak sú na konanie o konkrétnom podaní potrebné a možnosť požadovať takéto údaje od účastníkov konania, len ak sa v registroch nenachádzajú alebo sú pochybnosti o ich správnosti. V skratke, predmetný zákon je možné označiť ako komplexnú úpravu vedenia základných informácií, ktoré sú pre výkon verejnej správy, ale aj pre ochranu a realizáciu práv a povinností osôb nevyhnutné a zároveň ustanovuje taký spôsob vedenia registrov a zapisovania údajov doň vrátane riešenia konfliktov, ktorý činí tieto údaje referenčnými a ktorých správnosť a pravdivosť sa predpokladá.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že systém zákonnej úpravy elektronickej verejnej správy je obdobný, ako sa navrhuje v návrhu zákona, pričom však „ťažiskový zákon“, ktorým je zákon č. 300/2008 Sb. napriek podrobnej úprave nepredstavuje ucelenú a komplexnú úpravu elektronickeho ekvivalentu výkonu verejnej správy vo všetkých jeho podrobnostiach.

5 Stručná analýza najvýznamnejších rizík

Samotný návrh zákona môže byť plnohodnotne zavedený do praxe až vtedy, ak bude z technického hľadiska možné všetky v ňom navrhované inštitúty realizovať elektronicke. Uvedené predpokladá najmä plnohodnotnú funkčnosť spoločných modulov ÚPVS a technickej pripravenosti jednotlivých orgánov verejnej správy komunikovať elektronicke. Toto riziko je čiastočne eliminované tým, že návrh zákona ustanoví prechodné obdobie, počas ktorého bude povinnosť elektronickej verejnej správy viazaná na objektívnu možnosť tohto výkonu. Takéto prechodné obdobie však nemá, z povahy veci, potenciál odstrániť uvedené riziko, ale môže len poskytnúť dodatočný čas na technickú prípravu, počas ktorého je zároveň možné aplikáciou návrhu zákona identifikovať prípadné problémy v praxi a tieto sanovať. Technická pripravenosť a, takpovediac, objektívna

schopnosť využívania elektronických prostriedkov je teda zásadným rizikom, ktoré má potenciál zabrániť aplikácii návrhu zákona v praxi.

V neposlednom rade je nevyhnutné dobudovať príslušnú elektronickú komunikačnú infraštruktúru, ktorá je na viacerých miestach ešte stále fragmentovaná. Rovnako je potrebné zabezpečiť plošnú dostupnosť širokopásmového internetu (broadband) pre všetkých používateľov a poskytovateľov elektronických služieb. Pomalý rozvoj budovania širokopásmového internetu, na ktorý je naviazaný veľký počet elektronických služieb predstavuje výrazne riziko spomalenia ich masového využívania a bez neho nie je možné vybudovať plnofunkčný centrálny systém elektronickej verejnej správy.

Komplexné zabezpečenie informačnej bezpečnosti systému elektronickej verejnej správy, ochrany osobných údajov v informačných systémov, ochrana kritickej infraštruktúry pred útokmi takisto predstavuje ďalšie výrazné riziká vyplývajúce z prenosu administratívnej agendy do virtuálneho elektronického priestoru. S technickou pripravenosťou je spojená aj otázka finančných vplyvov. Aj keď samotné prijatie návrhu zákona by nemalo vyvolať iné negatívne vplyvy na výdavky štátneho rozpočtu, než tie, ktoré sú spojené s prípravou a prechodom orgánu verejnej správy na využívanie elektronických prostriedkov komunikácie, tak finančné vplyvy na vytvorenie a zavedenie spoločných modulov ÚPVS a ďalších ISVS, ktoré budú zabezpečovať elektronickú verejnú správu, budú predstavovať zaťaženie štátneho rozpočtu vo vyššej miere, čo môže predstavovať riziko vo vzťahu k naplneniu podmienky uvedenia návrhu zákona do praxe, ktorú popisujeme v predošlom odseku. Efektívne čerpanie prostriedkov zo Štrukturálnych fondov Európskej únie na zmysluplné a precízne pripravené projekty môže výrazným spôsobom napomôcť realizácii všetkých dotknutých projektov.

Nezanedbateľným rizikom je aj nevyhnutnosť vysokej miery koordinácie a kooperácie s jednotlivými orgánmi verejnej správy pri príprave návrhu zákona, ktorá môže za istých okolností znamenať ak nie prekážku, tak časovú náročnosť legislatívneho procesu prijímania návrhu zákona. Návrh zákona má pôsobiť ako všeobecný predpis v oblasti elektronickej verejnej správy a tým sa nevyhnutne dotkne zákonných úprav mnohých procesov tohto výkonu a bude nevyhnutné zosúladiť požiadavky mnohých orgánov a zjednotiť ich do jedného regulačného rámca. Vzhľadom na to si jeho príprava nevyhnutne vyžiada zapojenie mnohých orgánov verejnej správy, respektíve rokovania s nimi o finálnej podobe návrhu zákona.

Schválenie samotného paragrafovaného znenia návrhu zákona o elektronickej verejnej správe v Národnej rade Slovenskej republiky bude závisieť od vyriešenia všetkých detailov, týkajúcich sa vyššie uvedených systémových otázok s predpokladaným termínom ku koncu roka 2011, s následnou účinnosťou, pričom počet ustanovení s posunutou účinnosťou by mal byť čo najmenší a mal by reflektovať na stav rozpracovania nosných projektov elektronických služieb verejnej správy.